

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Albin Ankon, Martina Kralj, Gusti Cvetežar, Vinko Keržan, Milan Majcen in Branko Bizjak (odgovorni urednik). List dobijo člani kolektiva in upokojeneci brezplačno. Tisk in klišeji: Gorenjski tisk, Kranj

Leto XIV.

Litija, november 1973

Številka 11

Kako v devetih mesecih?

Ze v prvi polovici leta smo ugotavljali precejšen porast celotnega dohodka. Hitra rast se je nadaljevala tudi v tretjem tromesečju. Vzroki za to so večja proizvodnja, večja udeležba sintetične preje v proizvodnji in višje cene preje. Posebno zadnji vzrok ima največje zasluge, da je celotni dohodek v primerjavi z lanskim obdobjem za 23.525.000 din večji.

Na koncu devetega meseca se z razdelitvijo celotnega dohodka ugotavlja finančni uspeh. Ugotavljanje finančnega uspeha med letom je bolj informativno s ciljem, da se ugotavlja uspešnost našega poslovanja, dobiček ali izgubo. Obračun poslovanja se napravi na koncu poslovnega leta, ko se na osnovi ugotovljenega finančnega rezultata razporedijo sredstva na odgovarjajoče sklade.

Zaradi tega, ker je celotni dohodek naraščal hitreje kot stroški, je dohodek večji za 24 % ali za 8.295.000 din. Največ dohodka smo porabili za pokritje osebnih dohodkov, ki so v masi večji zaradi večjega števila zaposlenih in višjih prejemkov. Povečale so se tudi pogodbene in zakonske obveznosti. Slednje posebno zaradi stanovanjskega prispevka.

URESNIČITEV PROIZVODNIH NALOG

Količinsko proizvodnjo dosegamo v planirani višini le v predilnici, kjer smo proizvedli 4.624 ton enojne preje, kar je 93 ton več kot lani, vendar je povprečna številka nižja. Sukalnica je izdelala 1.771 ton, kar je 0,8 % nižje od plana (v odnosu na lansko leto pa za 44 ton več), prevjalnica pa je proizvedla 1.520

ton previte preje, kar je celo za 69 ton manj kot lani in ne dosega postavljenega plana.

Proizvodnja v predilnici se je povečala predvsem zaradi novih predilnih strojev. Povečala se je tudi proizvodnja zelo donosne česane preje, lani smo jo izdelali 181 ton, letos pa že 408 ton. Še nadalje povečujemo proizvodnjo sintetične preje, ki smo jo v primerjavi z lanskim obdobjem proizvedli 120 ton. Na račun povečanja tega asortimana smo zniževali proizvodnjo bombažne kardirane preje.

Zaradi večjega obsega proizvodnje se je število zaposlenih povečalo od 1035 na 1084, največ se jih je zaposlilo v predilnici, sukalnici in pomožni dejavnosti.

Na osnovi devetmesečnih dosežkov že lahko sklepamo, da se bomo do konca leta približali planiranim ciljem tako v pogledu količinske proizvodnje, kakor tudi finančno.

A. K.

Delitev doseženega dohodka za letošnjih devet mesecev je v 000 din naslednja:	IX/1972	IX/1973	Povečanje
Celotni dohodek	138.525	162.150	17 %
— porabljena sredstva	92.646	104.582	13 %
— amortizacija	9.883	12.841	30 %
Dohodek	35.996	44.726	
— povečanje dohodka	205	270	
Dohodek za razdelitev	36.201	44.996	24 %
— pogodbeno obveznost	2.129	2.882	35 %
— zakonska obveznost	2.129	4.070	91 %
— drugi oseb. prejemki	—	211	—
— osebni dohodki	23.725	28.164	19 %
— ostanek dohodka	8.217	9.668	18 %

Razdelitev celotnega dohodka in dohodka je pokazala, da nam je po pokritju vseh postavk ostalo še 9.668.000 din dohodka. Če primerjamo ta podatek z lanskim je boljši. Rezultat je boljši le minimalno, dejanska vrednost pa je zaradi inflacije na lanskoletni višini.

V razdelitvi celotnega dohodka so se porabljena sredstva povečala za 13 %. To povečanje nekoliko zaostaja za celotnim dohodkom. Porabljena sredstva so porastla zaradi surovine — ter podražitve ostalih materialov, ki jih trošimo za našo proizvodnjo.

Amortizacija je za 2,9 miliona večja. Ta postavka je za podjetje pomembna, ker nam ta sredstva omogočajo zamenjavo strojnega parka, deloma pa tudi omogočajo razširitev strojnega parka.

Ob prazniku republike iskreno čestitamo članom kolektiva in vam želimo prijetno praznovanje

Samoupravni organi

Ob tridesetem rojstnem dnevu

Obletnic preteklih dogodkov ne bi smeli nikdar proslavljati samo kot spomin na nekaj, kar se je zgodilo pred toliko in toliko leti v zgodovini. Posebno ne takšnih obletnic, ki so nas in našo državo postavile na trdne temelje. Spoštljivost do preteklih dogodkov mora preiti tudi na kritičen pogled sedanosti in odločen — začrtan korak v prihodnosti.

29. novembra 1943 so se zbrali v Jajcu na 2. zasedanju AVNOJ-a predstavniki-delegati iz vse Jugoslavije. Sklenjeno je bilo, da bo nova Jugoslavija po koncu vojne federativna država šestih republik z enakopravnimi pravicami. Za tisto obdobje so bile to revolucionarne odločitve, vendar je bil to ROJSTNI DAN NOVE JUGOSLAVIJE. Za izredne vojaške sposobnosti je dobil dotodanji vodja vrhovnega štaba Josip Broz Tito naziv maršala Jugoslavije. Sledili so še hudji boji na slovenskem ozemlju, ob Neretvi, na Sutjeski, po vsej državi. Toda ljudstvo je vzdržalo in zmagovalo.

Svobodna Jugoslavija se je po vojni hitro razvijala. Zastavljeni cilji pred tridesetimi leti so se uresničili, napredek je očiten.

V tem obdobju sprejemamo zopet novo ustavo. Enako kot prva, tudi ta temelji na polnem soglasju republik in avtonomnih pokrajin. Glavna cilja sta krepitev družbeno ekonomski položaj delavskega razreda in kmeta in okrepiti učinkovitost samoupravnega sistema.

Vendar se moramo zavedati tega, da ustava sama po sebi ne more ničesar zagotoviti, če tega ne bodo na temelju ustave storili ljudje sami. Vsega ni mogoče prepustiti delovnim organizacijam in kmetom, temveč so odgovorni tudi državni organi, Zveza komunistov in druge družbeno politične organizacije. S tem pa se pred nas vse postavljajo šele dolgoročni cilji.

V pripravi je

Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu

Po sprejetju statuta na zborih delovnih ljudi dne 2. oktobra 1973 nas čaka druga pomembna naloga, volitve v organe neposrednega upravljanja, ki bodo dne 26. novembra 1973 in po izvolitvi le-teh še volitve posrednih organov upravljanja — kolektivnih izvršilnih organov. To je izvršilnega odbora, odbora za varnost pri delu in štaba za narodno obrambo in pa še imenovanje raznih pomožnih organov, komisij in odborov, ki jih bo imenoval delavski svet po konstituiranju. To delo naj bi bilo končano začetkom decembra. Vzporedno bodo morale pripraviti ustrezne delovne komisije samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Ta sporazum mora biti sprejet do konca t. l., kot to določa zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Z omenjenim sporazumom (ne s samoupravnim sporazumom o združevanju, ki ureja zadeve o združevanju v delovne organizacije in ki ga nimamo, ker nimamo ustanovljenih temeljnih organizacij združenega dela) bomo predvsem urejali:

— način in pogoje pridobivanja lastnosti delavca v združenem delu

— pravice in obveznosti ter odgovornosti delavca pri delu

— delovna mesta oz. delo v mejah posameznega delovnega mesta ter strokovno izobrazbo določenega poklica oz. smeri ter druge pogoje glede delovne sposobnosti za vsako delovno mesto (kadrovska struktura delavcev — sistemizacija delovnih mest)

— delovna mesta, ki se zasedajo po javnem razpisu ali se sicer javno objavljajo (javna objava)

— delovna mesta na katerih imajo delavci posebne pravice in odgovornosti (vodilna delovna mesta)

— osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke ter način obračunavanja in izplačevanja osebnih dohodkov delavcev in osebnih dohodkov za nočno delo (dodatek za nočno delo) ali delo daljše od polnega delovnega časa

— razporeditev, začetek in konec delovnega časa

— pogoje in način odmora, počitka, dopusta in odsotnosti

— varstvo delavcev pri delu

— posebno varstvo žena, mladine, invalidov

— pravice in obveznosti delavcev do usposabljanja in izpopolnjevanja ustrezno po-

trebam v združenem delu ter pogoje in način uveljavljanja teh pravic

— pogoje in način uporabe sredstev skupne porabe delavcev

— pravice in obveznosti iz minulega dela in iz solidarnosti

— primere in pogoje v katerih sme delavec ali je dolžan delati na drugem delovnem mestu

— podlage, pogoje in način prenehanja lastnosti delavca

— varstvo pravic delavcev iz združenega dela in še druga vprašanja iz medsebojnih razmerij v združenem delu.

Omenjene pravice in obveznosti iz medsebojnih razmerij (o tem smo že pisali v našem glasilu) se urejajo z enim ali več samoupravnim sporazumom, ki morajo biti sklenjeni v pisni obliki. V samoupravnem sporazumu je lahko določilo, da se ureja način uresničevanja posameznih pravic in obveznosti s splošnim aktom (pravilnikom) skladno s sporazumom.

V pripravah, predlogih samoupravnega sporazuma bodo morale ustrezne delovne komisije pripraviti osnutek, sam predlog bo obravnaval poseben odbor oz. zbor zastopnikov vseh delov podjetja in sindikalna organizacija, kot smo že imeli podoben primer pri pripravah za izdelavo analize o utemeljenosti TOZD oz. pogojev, da se ne ustanovijo. Predlog zbora delegatov bo obravnaval delavski svet in ki ga da v razpravo zborom delovnih ljudi. Ti sprejmejo sporazum z večino glasov vseh delavcev, če ga pa ne sprejmejo, je pa treba izdelati nov predlog ali pa ga spremenijo na zboru.

Samoupravni sporazum bo sklenjen, ko pismeno izjavita dve tretjini vseh delavcev, da se strinjata s pravicami in obveznostmi, ki so določene v predlogu samoupravnega sporazuma.

V primeru, da delavec noče dati pismene izjave, da se strinja s pravicami in obveznostmi, ki so določene v samoupravnem sporazumu, velja samoupravni sporazum tudi zanj, če je bil sporazum predpisano sprejet, t. j. da sta že dali dve tretjini vseh delavcev pismeno izjavo, da se strinjata s samoupravnim sporazumom. V nadaljnjem pa lahko delavec, ki ni podpisal samoupravnega sporazuma, da svojo odločitev (izrazi željo) v roku, ki ga določa samoupravni sporazum, da mu preneha delo. Tak delavec bo seveda na lastno željo zapustil delo v delovni organizaciji v roku, ki bo določen v sporazumu.

Zelo pomembno je določilo zakona, da odločajo o uresničevanju pravic in obveznosti, ki so določene v samoupravnem sporazumu, organi, ki jih delavci neposredno volijo. Te organe bomo v našem podjetju volili dne 26. 11. 1973 istočasno z delavskim svetom in samoupravno delavsko kontrolo in to bodo odbor za medsebojna razmerja v združenem delu, odbor za obravnavanje kršitev delovnih dolžnosti in materialne odgovornosti in odbor za reševanje stanovanjskih zadev.

Iz prednjega vidimo, da postopek za sprejem samoupravnega sporazuma ni tako preprost in kratek, potrebno je izvesti vsa pripravljala dela, politične akcije, v rokih in na način, da bo sporazum pravočasno sprejet. Zato bo treba veliko sodelovanja odborov in komisij in političnih organizacij v podjetju, da se pripravi čim preciznejši osnutek in potrebna obrazložitev ob sprejemanju.

Za pomembnost sporazuma naj navedemo samo primer postopka pri sprejemanju delavcev oz. kot zakon navaja — pridobitve lastnosti delavca v združenem delu. Prosta delovna mesta, pogoji glede strokovne izobrazbe in drugi pogoji se objavljajo z javnimi informacijskimi sredstvi. Vodilna delovna mesta se morajo zasedati po javnem razpisu. O izbiri kandidata odloča organ oz. odbor za medsebojna razmerja v združenem delu (za vodilne delavce delavski svet) in sprejme sklep. Če prijavljeni kandidati po objavi ali razpisu izpolnjujejo pogoje za prosto delovno mesto, se mora izbrati opraviti, se torej ne sme preložiti oz. ponovno objaviti ali razpisati. Vsak prijavljeni kandidat mora biti pismeno obveščen o sklepu, izbrani kandidat pa tudi o dnevu, ko naj podpiše izjavo, da se strinja s pravicami in obveznostmi, ki jih določa samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu, in o dnevu, ko je dolžan začeti z delom. S tem, ko prijavljeni kandidat podpiše sporazum je formalno zaključen postopek pri sprejemu. Če njegovega pristanka ni oz. če sporazuma ne podpiše, ne moremo govoriti o sprejemu oz. pridobitvi lastnosti delavca v združenem delu. Izbrani kandidat mora prejeti samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu in še druge sporazume, ki urejajo pravice in dolžnosti delavcev v delovni organizaciji.

S temi navedbami smo hoteli poudariti, da morajo delovne organizacije pravočasno sprejeti samoupravne sporazume o medsebojnih razmerjih v združenem delu, saj drugače ne bodo mogle sprejemati delavcev na delo in urejati ostalih razmerij v združenem delu.

Pojasnjujemo še, da smo do sedaj prav tako urejali zadeve, ki jih bo v bodoče urejal samoupravni sporazum, vendar na drugačen način. Statut in splošni akti so urejali medsebojna razmerja v združenem delu, spreje-

mal jih je DS po predhodni obravnavi na zborih delovnih delovnih ljudi. Po novi ureditvi pa pride do izraza in uveljavitve neposredno odločanje zaposlenih v duhu ustavnih amandmajev, osnutka ustave in drugih zakonskih predpisov, tako da DS predlaga osnutek statuta ali sporazuma zborom delovnih ljudi, ki jih neposredno sprejemajo. Pri določanju oz. sprejemanju samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu pa morata še podpisati najmanj dve tretjini, da se z njim strinjata. A. A.

SDK pregledala zaključni račun 1972

V času od 10. do 19. septembra letos je finančna inšpekcija Službe družbenega knjigovodstva iz Ljubljane pregledala zaključni račun za leto 1972.

Inšpektorica SDK tov. Marija Gregorič je temeljito pregledala finančno poslovanje podjetja z vseh vidikov, t. j. pravičnost obračuna dajatev družbeni skupnosti, pravil-

nost investiranja, organizacijo inventurnega popisa in ves inventurni elaborat, poslovanje proizvodnega obračuna — obola in končno tudi pravilnost delitve dohodka.

Z veseljem ugotavljamo, da pri tako natančnem pregledu poslovanja inšpektorica ni ugotovila nobenih nepravilnosti. Nasprotno, celo pohvalno se je izrazila o naši finančni evidenci poslovanja.

Inventura

Kaj pomeni inventura, zakaj ji polagamo takšno pomembnost in si zadajamo z njo toliko dela?

Z inventuro, t. j. s popisom ugotavljamo enkrat letno stanje osnovnih in obratnih sredstev, nepremičnin, premičnin in sredstev skupne porabe ter njihovih virov, oz. stanje terjatev in obveznosti, ki jih ima gospodarska organizacija na koncu leta. Popis služi v končnem pomenu za ugotovitev dejanskega stanja sredstev in virov sredstev s katerimi razpolaga podjetje in za preverjanje dejanskega stanja s knjižnim.

Pri letnem popisu sodeluje v našem podjetju preko sto ljudi, ki so dolžni svoje naloge natančno opraviti. Ker popisovalci ne smejo biti iz oddelkov kjer stalno delajo, je to zanje še težja naloga. Znajti se morajo v povsem novem okolju, med stroji, stvarmi in materialom, ki jim včasih celo ne vedo imena. Ravno zaradi tega je pri popisu nujno sodelovanje vo-

dij oddelkov, ki vedo kje so predmeti popisa. Vodje in vsi zaposleni pa morajo skrbeti, da so stvari na svojem mestu oz. če se prenašajo iz oddelka v oddelk, je treba vedeti kje se v času popisa nahajajo. Inventarne tablice na osnovnih sredstvih so poseben problem. Pogosto služijo celo za odpiranje steklenic. Vsak delavec, najsi bo to v proizvodnji, delavnicah ali v pisarni, predvsem pa zopet vodje oddelkov, so dolžni skrbeti za to, da ima vsako osnovno sredstvo, novo ali staro, pritrjeno ploščico z registrsko številko. Če ta iz kakršnikoli vzrokov odpade, je treba poskrbeti za ponovno namestitve.

V tem in prihodnjem mesecu se boste v oddelkih zopet srečevali s popisovalci. Z urejenostjo oddelka, delovnih pripomočkov in materiala, pa tudi z aktivnim sodelovanjem jim lahko pripomorate, da bo njihovo delo pravočasno in predvsem še natančno opravljeno.

Volitve v Delavski svet bodo 26. 11. 1973

DOKONČNA POTRDIŠTEV SKLEPOV ZBOROV DELOVNIH LJUDI

Na zasedanju DS 23. 10. 1973 je delavski svet ugotovljal pravilnost postopka zborov delovnih ljudi z dne 2. oktobra 1973 kjer smo se odločili o bodoči statusni ureditvi podjetja in o novih oblikah samoupravljanja.

Potrdil je sledeče sklepe, sprejete na zborih delovnih ljudi:

1. Zbori delovnih ljudi so obravnavali predloženo analizo in se odločili, da se v Predilnici Litija zaenkrat ne ustanovijo temeljne organizacije združenega dela, ker niso zato izpolnjeni vsi z ustavo SFRJ določeni pogoji, zlasti ne predstavljajo posamezni deli povsem zaključene delovne celote ter niso sposobni za samostojno razširjeno reprodukcijo.

2. Delovni ljudje so sklenili, da se v pogledu statutarnih določb uveljavijo zlasti naslednje spremembe:

a) v pogledu sistema odločanja:

— okrepi se neposredno odločanje na zborih delovnih ljudi;

— okrepi se odgovornost izvoljenih organov do vse delovne skupnosti;

— dosledneje se uveljavljajo informiranje delovnih ljudi

— uvede se uresničevanje informiranja in pobuda delavcev preko delovnih skupin.

b) oblikujejo se naslednji samoupravni organi:

— neposredno izvoljeni: 1. delavski svet delovne organizacije

2. odbor za medsebojna razmerja v združenem delu

3. odbor za obravnavanje kršitev delovnih dolžnosti in materialne odgovornosti

4. odbor za stanovanjska vprašanja

5. odbor delavske kontrole — posredno izvoljeni organi:

— izvršilni odbor
— štab narodne obrambe

— odbor za varnost pri delu in še razne komisije in odbori kot pomožni organi.

c) glede sredstev in planiranja:

— uveljaviti čim bolj neposredno odločanje o planiranju in sredstvih

— urediti sistem samoupravnega združevanja sredstev v družbeno politični skupnosti in z drugimi organizacijami združenega dela.

d) uveljaviti ustavni položaj družbenopolitičnih organizacij

e) vodilni delavci postanejo odgovorni predlagatelji sklepov organov upravljanja in izvrševalci samoupravnih odločitev.

3. Skladno s prednjima sklepoma so se zbori delovnih ljudi odločili še:

— osnutek sprememb in dopolnil statuta je treba pripraviti skladno s sklepom, da je podjetje enotna organizacija brez TOZD in skladno z ustavnimi določbami,

— vse ostale splošne akte, zlasti pa samoupravni sporazumi o medsebojnih razmerjih v združenem delu pa je treba pripraviti do konca leta 1973.

4. Delavski svet po potrebi podrobneje opredeli naloge in določi roke.

VOLITVE NOVIH ORGANOV

Mandat dosedanjim samoupravnim organom je iztekel, zato je treba izvoliti nove. Najprej seveda novi delavski svet. DS je razpisal volitve za 26. novembra 1973.

Po novem trajajočem mandatu delavskega sveta dve leti, sedanjí člani DS ne morejo biti letos ponovno izvoljeni. Volitve bodo izvedene tako, da bo vsaka delovna enota volila svoje kandidate. S tem je zagotovljeno, da bodo vse enote zastopane v delavskem svetu. Šest volilnih enot predstavljajo nove delovne skupine po sprejetem Statutu podjetja in volijo svoje delegate v delavski svet sorazmerno po številu zaposlenih, prav tako v ostale organe neposrednega upravljanja.

Za izvedbo volitev sta imenovani komisiji v sledečem sestavu:

— volilna komisija: predsednik Bizjak Vojko, člani: Rappl Lea, Dernovšek Ivica, Kavšek Kristina in Kres Olga
— komisija za sestavo volilnih imenikov: Tišler Hilda, Jovanovič Nada, Jug Taja

OBRAČUN STROŠKOV GRADNJE NOVE PROIZVODNE HALE

Delavskemu svetu je bil predložen obračun investicijskih del v tem letu, ki se nanaša v glavnem na gradbeno in obrtniška dela na novi proizvodni hali previjalnice in sukalnice in na rekonstrukciji kotlarne. Glede na to, da so bili predračuni sestavljeni na osnovi lanskoletnih cen, poleg tega tudi načrti ob sprejemanju na DS še niso bili povsem gotovi — zaradi tega končni obračun izkazuje določene podražitve in dodatna dela, ki so še potrebna za dokončanje objekta. Podražitve, ki jih uveljavljajo izvajalci del so v okviru deset procentne rezerve, ki je bila v začetku leta izločena kot varščina na poseben račun pri banki.

Za doseg popolne funkcionalnosti proizvodne hale in kotlarne je potrebno opraviti še nekatera dodatna dela, ki v predračunu niso bila všteta. Za ta dela je potrebno skleniti dodatke k pogodbam. Po predračunih bo cena predvidenih del sledeča:

— dodatna gradbena dela na proizvodni hali 713.000 din

— za klima napravo v proizvodni hali 200.000 din

— za rekonstrukcijo kotlarne 180.000 din

Dodatna dela bomo krili iz ustvarjenih investicijskih sredstev.

RAZNO

Delavski svet je razpravljal tudi o zaključku del nove proizvodne hale. Predvideno je, da bodo dela končana sredi decembra. Svečana otvoritev bo 16. decembra letos, v okviru proslav občinskega praznika; ob tej priložnosti bo tudi pogostitev in zabava za kolektiv. Poslovne partnerje in izvajalce del bomo povabili na otvoritev 7. decembra.

Delavski svet je imenoval za člana poslovnega odbora Poslovnega združenja tekstilne industrije Slovenije glavnega direktorja Mirtiča.

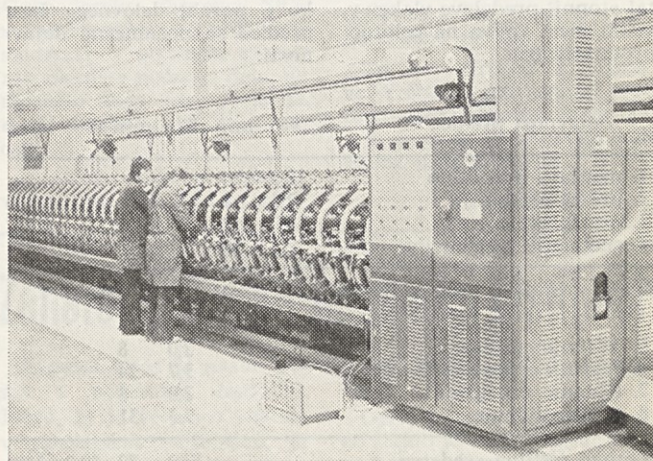
Na vprašanje člana DS če so naša izplačila osebnih dohodkov v dovoljenih mejah samoupravnega sporazuma je bilo pojasnjeno: Kalkulativne osebnih dohodke na osnovi katerih se oblikuje dovoljena masa za osebnih dohodke, koristimo v celoti. Ta masa pa se poveča še za faktor stimulacije, če podjetje dosega dober finančni uspeh. V devetmesečnem obdobju smo dosegli večji ostanek dohodka kot preteklo leto, zato je tudi faktor stimulacije visok in znaša 1,42. Tako izračunana masa iz faktorja stimulacije in kalkulativnih osebnih dohodkov predstavlja tisto mejo, do katere izplačani osebni dohodki niso

obdavčeni. Ta meja je znašala v devetih mesecih 32 milij. din, mi pa smo izplačali v tem obdobju 29 milij., kar pomeni, da je še nekaj pozitivne razlike, ki jo lahko izplačamo, ne da bi plačali davek. Poprečni mesečni osebni dohodki so bili v devetih mesecih letos 2.011 din, brez nadur pa 1.969 din.

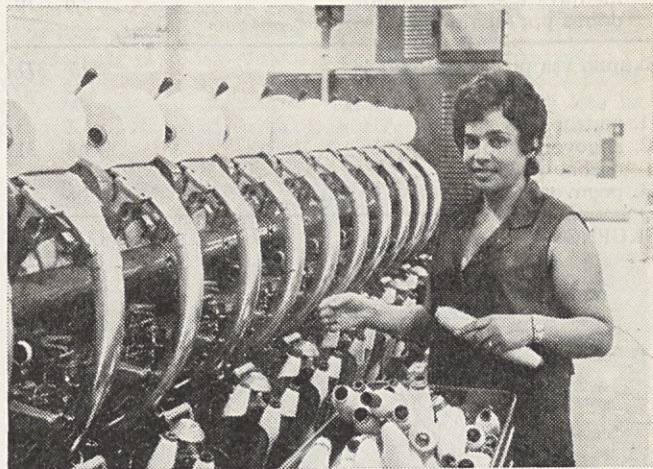
DS je razpravljal tudi o delu za novembarske praznike. Večina je bila mnenja, da bi delali tako, kot padejo prazniki po koledarju. Direktor komercialnega sektorja oz. predsednik DS pa je pojasnil, da slovenski kupci moč-

no pritiskajo na nas za povečan odjem preje. Zaradi velikega pomanjkanja preje v Jugoslaviji (veliko jo zaradi ugodnejših cen predilnice izvažajo) v tkalnicah precej strojev stoji, nekateri manjši obrati pa so morali proizvodnjo celo ustaviti. Naše podjetje z redno proizvodnjo ne more povečevati pogodbenih količin. Delno jim lahko pomagamo le s tem, če se bodo naši delavci v proizvodnji odločili za delo na dan državnega praznika 30. novembra seveda z vsemi pripadajočimi plačili.

M. Kralj

Previjalni avtomati se bodo vsak čas zavrteli

Prvi previjalni avtomat je poskusno že stekel. Posluževalka-instruktorica se je posluževanja teh strojev naučila pri firmi Savio v Italiji.

Kako je s kajenjem?

Po 53. členu Pravilnika o požarnem redu je v vseh prostorih podjetja strogo prepovedano kajenje. Prostore, kjer je dovoljeno kaditi določa naš požarni red.

S premostitvijo tovarniške ograje in vratarnice OPOZARJAMO VSE ZAPOSLENE, DA JE OD NOVE VRATARNICE NAPREJ VSAKO KAJENJE PREPOVEDANO. Vrtjemoma je dovoljeno kajenje le v upravnih in sanitarnih prostorih, menzi in prostorih, kjer se NE nahajajo lahko vnetljivi materiali, lahko vnetljive tekočine in snovi, katere bi zaradi odprtega ognja lahko povzročale eksplozije ali požar.

V prostorih, kjer kajenje ni prepovedano, morajo kadilci paziti, da ne pride zaradi odmetavanja cigaretnih ogorkov do požara in se posluževati pepelnikov.

Člane kolektiva opozarjamo, da neizpolnjevanje določil požarnega reda predstavlja kršitev delovne discipline in predstavlja kazenski prekršek.

Na naš red glede kajenja opozarjajte tudi zunanje delavce, ki delajo občasno v tovarni.

Člani kolektiva

UDELEŽITE SE VOLITEV V DELAVSKI SVET POLNOŠTEVILNO. DOPUSTE, SLUŽBENA POTOVANJA IN DRUGE ODSOTNOSTI PRELOŽITE OZ. PRIDITE VOLIT OD DOMA. ČE JE MOGOČE, NAJ SE VOLITEV UDELEŽE TUDI TISTI ČLANI KOLEKTIVA, KI SO ZARADI BOLEZNI DOMA. VOLIŠČA BODO ODPRTA VES DAN.

MLADINKE IN MLADINCI! SODELUJTE V AKCIJI, DA BO VOLIŠČE V VAŠI DELOVNI ENOTI NAJLEPŠE OKRAŠENO.

Ugotavljali smo

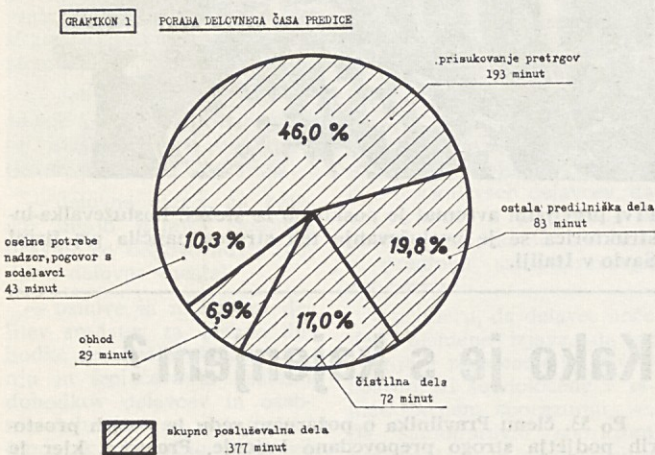
Kolikšna je zaposlenost na predilnih strojih

Ko govorimo o povečanju produktivnosti največkrat mislimo na oddelek predilnice, kjer se izvaja zadnja faza tehnološkega procesa predenja preje. Značilno za to fazo je, da zaposluje napram ostalim oddelkom sorazmerno veliko število delovne sile. Prav zato produktivnost v tej stopnji predelave vlaken v veliki meri vpliva na celotno produktivnost.

PORABA ČASA ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

Kako je izkoriščen razpoložljivi delovni čas predice smo ugotavljali z metodo trenutnih zapažanj. Na osnovi preko 10.000 zbranih podatkov smo dobili naslednjo sliko o porabi delovnega časa predice za posamezne dejavnosti:

tek. št.	dejavnost predice	%	min	%	min	%	min
1.	menjava predpreje	12,8	54				
2.	pretrg predpreje	2,1	9				
3.	pretrg preje	46,0	193				
4.	snemanje valjčkoveine	2,3	10				
Skupno osnovna predilniška dela 63,2 266 63,2 266							
5.	čiščenje raztezal		2,0	8			
6.	čiščenje z deščico		5,7	24			
7.	čiščenje predpreje		2,0	8			
8.	ostalo čiščenje		7,3	31			
Skupno čistilna sredstva 17,0 72 80,2 338							
9.	obhod			6,9	29		
10.	menjava tekača, snemanje, donos pp, menjava valjčkov			2,6	10		
Skupno vsa posluževalna dela 89,7 377							
11.	nadzor dela strojev			1,1	5		
12.	pogovor z mojstrom osebne potrebe			7,4	31		
13.	pogovor s sodelavci			1,8	7		
SKUPNO 100 % 420 min							

Struktura porabe delovnega časa predice za posamezna dela je še nazorneje prikazana v grafikonu 1. Na osnovi teh podatkov je izra-

čunana tudi pogostnost (št. nastopanj) osnovnih operacij v sedemurnem delavniku predice:

osnovne operacije	pogostost/1000 vret. ur
menjava predpreje	28
pretrg predpreje	3
pretrg preje	166
snemanje valjčkoveine	4

Kot vidimo predica v eni uri na 1000 predilnih vretenih zamenja poprečno 28 navitkov predpreje, prisuka tri pretrge predpreje in 166 pretrgov preje ter 4 krat snema valjčnikovino.

Vsi doslej naštetji podatki kažejo, da so naše predice visoko obremenjene oz. zaposlene. Če naše podatke primerjamo s podatki zapadnih dežel, ki so nam vzor produktivnosti, potem je fizična zaposlenost naše predice višja. Za dejavnosti, ki so navedene v tabelaričnem prikazu pod tek. št. 11, 12 in 13 na zapadu uporabljajo stalni normativ 15% delovnega časa, medtem ko je pri nas vrednost le 10,3 celotnega razpoložljivega časa. In kje je vzrok za to razliko? V dolgoročno usmerjeni organizaciji dela, kar pomeni da na zapadu uporabljajo normative, ki izhajajo iz najprimernejše (potimalne) zaposlenosti (intenzivnosti) delovne sile. To pa je taka intenzivnost dela, ki zagotavlja stalno dolgoročno doseganje primernih rezultatov dela.

Lep primer, čeprav zelo poenostavljen je uporaba avtomobila: če je maksimalna hitrost avtomobila 130 km/h, potem stalna vožnja pri tej hitrosti pomeni krajšo življenjsko dobo, če pa vozimo z optimalno hitrostjo 100 km/h, potem se življenjska doba avtomobila bistveno podaljša. Podoben zakonitost pa velja tudi za izrabo delovne sile.

OBSEG POSLUŽEVANJA PRI RAZLIČNIH Nm PREJE

Število predilnih vreten, ki jih poslužuje ena delavka (obseg posluževanja), je v osnovi odvisen od dveh sprejemljivih faktorjev in sicer od številke preje ter od števila pretrgov. Ker pa številko preje določamo sami s proizvodnim programom, so le pretrgi tisti faktor, katerega vrednost ni mogoče programirati vnaprej in zato vpliva na visoko ali nizko produktivnost predilnice. Za ilustracijo so prikazani diagrami obsega posluževanja za štiri številke preje (Nm 4, 12, 34, 60) pri različnih pretrgih in ob 100% zaposlenosti pre-

dic (diagram 1, 2, 3, 4). Iz ugotovimo naslednje značilnosti:

A — pri nizkih pretrgih (npr. 40) se kaže visok vpliv števila menjanih navitkov predpreje, zato je obseg posluževanja pri Nm 60 izredno visok pri Nm 4 pa nizek kot sledi:

Nm	obseg posluževanja	%	razlika
4	842 vreten	100	0
12	1593 vreten	189	89
34	3174 vreten	376	276
60	4285 vreten	509	409

B — pri visokih pretrgih (npr. 500) se nasprotno kaže vpliv števila pretrgov, kar pomeni, da je obseg posluževanja pri vseh številkah preje praktično skoraj enak kot sledi:

Nm	obseg posluževanja	%	razlika
4	329 vreten	100	0
12	404 vreten	122	22
34	462 vreten	140	40
60	481 vreten	146	46

C — produktivnost v predilnici je izhajajoč iz obstoječe visoke zaposlenosti predic mogoče povečati le z bistvenim zmanjšanjem števila pretrgov.

DIAGRAM 1 OBSEG POSLUŽEVANJA PRI Nm 60

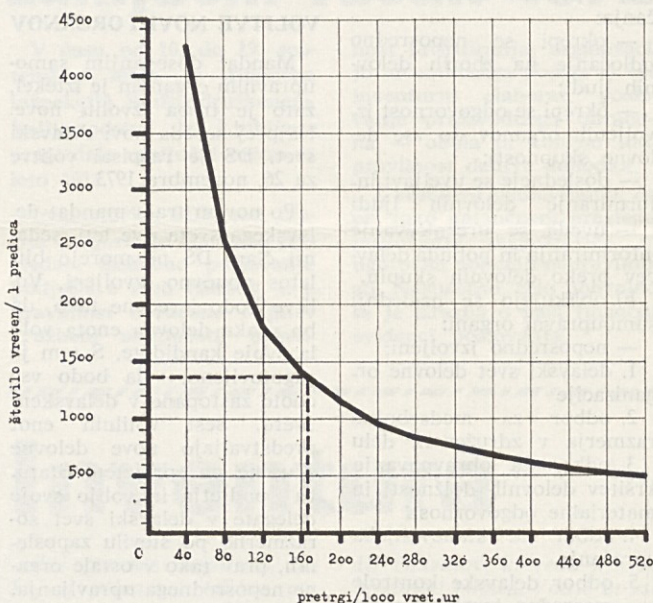

DIAGRAM 2 OBSEG POSLUŽEVANJA PRI Nm 34

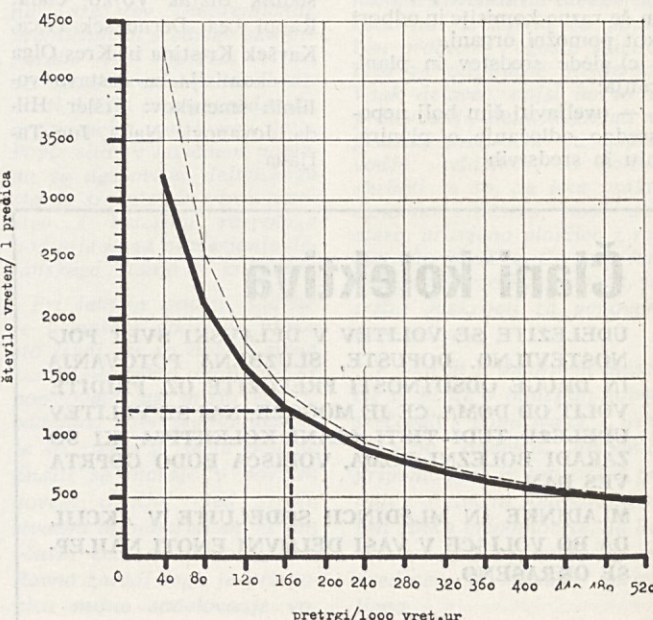

DIAGRAM 3 CESEK POSLUŽEVANJA PRI Nm 12

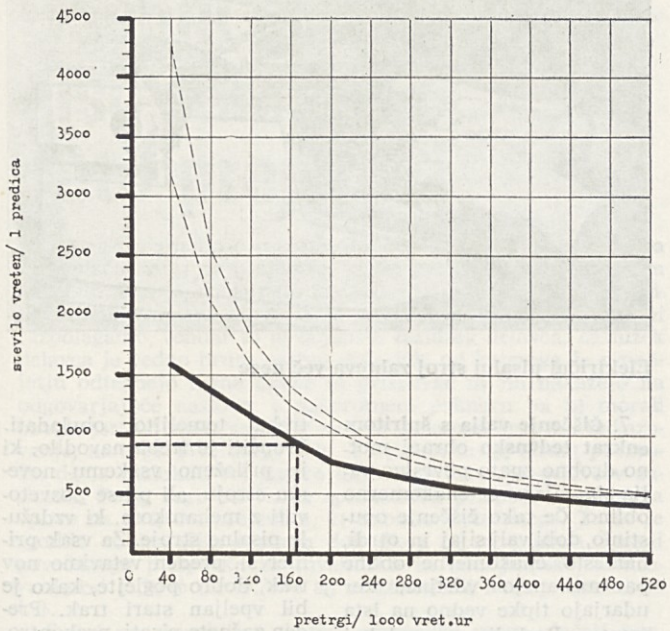
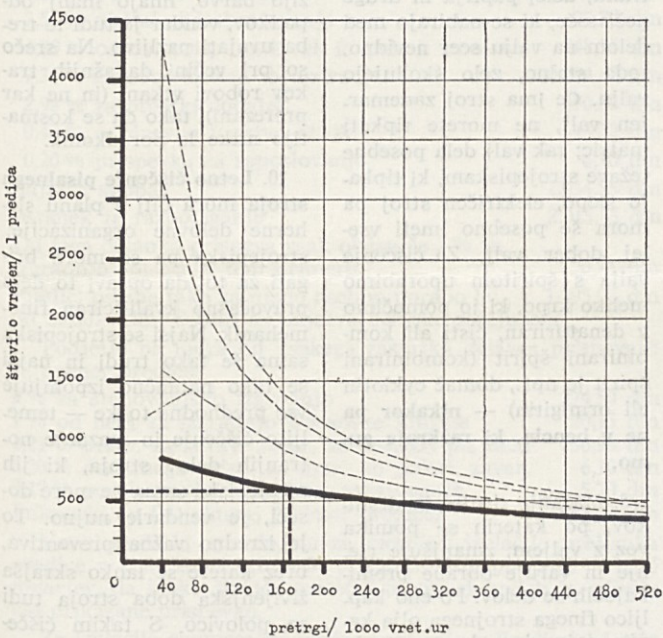

DIAGRAM 4 CESEK POSLUŽEVANJA PRI Nm 14

Pomembnost tega zadnjega zaključka nazorno pove podatke, da bi ob stalnem znižanju obstoječih pretrgov na 80/1000 vret. ur produktivnost lahko povečal za več kot 50 odst. To pomeni, da bi posamezna predica lahko proizvedla 1,5 krat več preje kot danes, s čimer bi se strošek delovne sile znatno zmanjšal. Seveda pa bi morali pretrge stalno držati na nizkem nivoju nasprotno obstoječemu stanju, ko se na primer pri Nm 34 pretrgi gibajo celo med vrednostima min. 53 in maks. 273/1000 vret. ur. Tako stanje pa seveda onemogoča optimalno zaposlenost, povzroča neobjektivno nagrajevanje in direktno vpliva na nižjo kvaliteto preje, kar se bo izrazito pokazalo na novih previjalnih strojih z elektronskim čistilci.

ZAKLJUČEK

Končni namen vseh prizadevanj za povečanje produktivnosti delovne sile je večji finančni rezultat. Ko pa govorimo o finančnem rezultatu pa moramo tu upoštevati tudi vpliv produktivnosti delovnih sredstev t. j. strojev. Visoko produktivnost predice (kg/1 predica) dosežemo lahko tudi ob nizkih produktivnosti strojev (kg/1 stroj) in tudi obratno. Optimalna rešitev zajema seveda visoko produktivnost obeh faktorjev, kar pa je pri obstoječih pogojih v kratkem času neizvedljivo. Zato pa se moramo na osnovi vrednotenja stroškov obeh faktorjev t. j. strojev in delovne sile odločiti za tako proizvodno politiko, s katero bomo dosegali višji finančni rezultat torej naj bi dosegali večji količinski obseg proizvodnje z večjim vlaganjem tistega faktorja (stroji ali delovna sila), ki predstavlja nižji strošek.

J. K.

Uresničevanje varstva pri delu

V oktobru je Društvo varnostnih inženirjev in tehnikov organiziralo posvetovanje o uresničevanju varstva pri delu v organizacijah združenega dela po osnutku ustave in nove republiške zakonodaje.

Na posvetovanju je bilo 600 udeležencev iz delovnih organizacij, strokovnih zavodov in družbenopolitičnih organizacij. Uvodni referat je imel sekretar Sekretariata CK Zveze komunistov Slovenije tov. Franc Šetinc. Poudaril je, da je varstvo pri delu pravica in dolžnost delavcev v združenem delu. Dvajset priznanih strokovnjakov s področja varstva pri delu je nato v svojih referatih obravnavalo varstvo pri delu v luči novih zakonskih predpisov.

Že Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. list SFRJ št. 22/73 v členih 39-41) obravnava varstvo delavcev. Zakon ponavlja pravice delavcev do varstva pri delu. Zagotoviti si morajo predpisano varstvo pri delu pod pogoji, ki so predpisani z zakonom in določeni tudi v temeljni organizaciji združenega dela.

Značilna so določila do varstva med nočnim delom. Po 31. členu Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev ne sme delavka delati ponoči med nosečnostjo ali če ima otroka starega najmanj do enega leta. Delavki ni dovoljeno delati ponoči, če bi ji delo v tem času onemogočilo, da uveljavi sedemurni počitek v času med dvaindvajseto in sedmo uro naslednjega dne. Ne glede na to določilo se sme delavki naložiti nočno delo, če je treba nujno nadaljevati delo zaradi višje sile, oz. ki ga ni bilo mogoče prej predvideti in prav tako, če je treba preprečiti škodo na surovinah in drugem materialu. Pogoji ob katerih je nujno, da dela delavka ponoči se določijo v samoupravnem sporazumu in družbenem dogovoru.

Delavki se sme naložiti nočno delo tudi, če to terjajo posebne resne družbene, ekonomske, socialne in podobne okoliščine in sicer ob pogojih, ki jih določa zakon.

Do varstva pri delu imajo pravico vsi delavci. Zato so delavci dolžni v temeljni organizaciji združenega dela zagotoviti predpisane pogoje za nočno delo. Delavec ima pravico odkloniti nočno delo, če niso zanj zagotovljeni potrebni pogoji za nočno delo.

V temeljni organizaciji, ki dela v izmenah, morajo delavci poskrbeti za periodično menjanje izmen; pri tem sme delavec ene izmene delati ponoči brez presledka najdalje en teden. Starejši delavci uživajo posebno varstvo, določeno v zakonu.

Tako pravi zakon o nočnem delu. Nočno delo, po mednarodni konvenciji, ki jo je podpisala tudi naša država, ni dovoljeno. Doslej je Se-

cretariat za delo SR Slovenije podaljševal dovoljenja za opravljanje nočnega dela žena zaradi posebno resnih socialnih, ekonomskih in podobnih okoliščin ob pogoju, da gospodarska organizacija sprejme sanacijski program ukinitve nočnega dela. Naša gospodarska organizacija je tak program že izdelala. Kakšne so možnosti za ukinitve nočnega dela pri nas smo že na tem mestu obširno pisali.

Na posvetovanju v Portorožu sem v razpravah poudaril, da je ukinitve nočnega dela kompleksen problem za vso tekstilno industrijo. Zaradi ozkih grl v posameznih podjetjih mora pobudo prevzeti Gospodarska zbornica SRS v sodelovanju z republiškim sindikati. V sedanjih razmerah ukinitve nočnega dela, ne moremo zagotoviti preje za dvoizmensko delo v tkalnicah.

V našem elaboratu ukinitve nočnega dela žena so pred-

videni novi objekti in nabava delovnih priprav in naprav ob ustanovitvi lastnih sredstev in pomoči družbe.

Gospodarska zbornica in sindikati se težav v zvezi z ukinitvijo nočnega dela zavedajo, zato je posebna komisija pri Gospodarski zbornici SRS to problematiko že obravnavala. Razveseljiv je pojav združevanja sredstev tekstilnih podjetij pri zbiranju sredstev za odpravljanje ozkih grl, zlasti v predilnicah, ki ne morejo zadostiti potrebam tkalnic.

Ukinitve nočnega dela žena je ekonomski, socialni in zdravstveni problem in lahko upamo, da se bo pričel obravnavati in reševati v republiškem merilu.

To je le drobec iz razprave. V članku sem iznesel problematiko ukinitve nočnega dela žena, ki je aktualna zlasti za naše podjetje.

Franc Lesjak

Zanetek požara v bombažni čistilnici

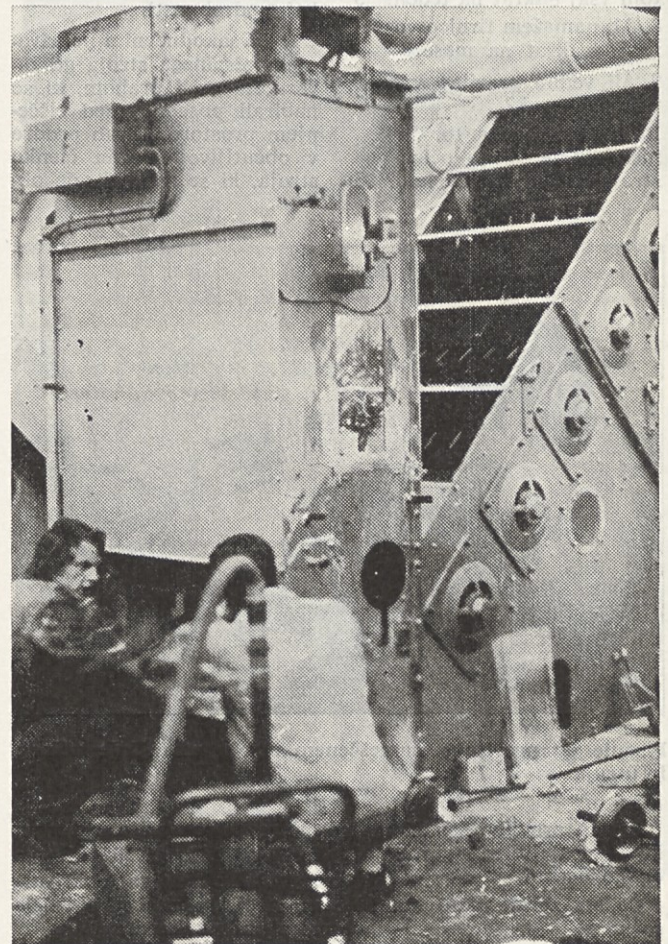
Avgusta letos je nastal požar v bombažni čistilnici. Iskro, ki je verjetno nastala v rahljalnem mešalniku, je zračni vlek zanesel po transportni cevi v nakladalnik in stopničasti rahljalnik.

Delavci iz čistilnice so pod vodstvom dežurnega gasilca Grič Jerneja in sodelovanjem vodje proizvodnje tov. Peterce požar pogasili. Remontni delavci so zamenjali trans-

portni letvasti pas, ki je zgorel.

Opisan požar dokazuje, kako nujno je zavarovati mešalno komoro in stopničasta rahljalnika s stabilnimi CO₂ napravami. »Pastor« iz Zagreba že izdeluje projekt za zavarovanje čistilnih strojev, ki še niso zavarovani s stabilnimi protipožarnimi napravami na CO₂. Upamo, da bodo naprave na CO₂ že v tem letu nameščene.

F. Lesjak

Ali pravilno vzdržujete svoj pisalni stroj?

Če po delovnem času vržemo pogled v naše pisarne, je prav mogoče, da bomo zagledali nepokrite pisalne stroje, na strojih pa valje, ki že davno niso več motni in ki nimajo več enakomerne oblike, a črke na tipkah so zamazane s črno barvo traku. — To meče slabo luč na strojepisko, četudi sicer piše veliko število udarcev v minuti.

Kajti — če le borih deset sekund dnevno posvetimo za čiščenje in vzdrževanje stroja, se podaljša njegova življenjska doba za več let, sami sebi pa prihranimo jezo, zastoje pri delu in čakanje na serviserja, če stroškov niti ne omenimo. Tudi pisalni stroj zahteva svoj »make up«.

Z naslednjim testom lahko sami preverite, v kakšni meri skrbite za svoj pisalni stroj in kaj morate ukreniti, da bi v tem pogledu povsem zadovoljili. Točke zabeležite na koncu vsakega vprašanja le, če navedena vzdrževalna dela opravljate redno.

- Število točk
1. Ali je moj stroj izven delovnega časa pokrit? 4
 2. Ali stroj zjutraj obrišem s krpo? 1
 3. Ali takoj odstranim ostankе radirke in drugo nečistočo? 3
 4. Ali sprostim valj ob koncu delovnega časa? 1
 5. Ali redno čistim črke na tipkah? 3
 6. Ali vsaj enkrat na teden z mehko ščetko očistim dostopne dele stroja? 1
 7. Ali očistim valj s špiritom vsaj enkrat na teden? 3
 8. Ali namažem tirnico voza vsaj dvakrat na mesec? 1
 9. Ali vedno pravilno vstavim novi trak? 3
 10. Ali skrbim za to, da mehanik temeljito očisti stroj vsaj enkrat na leto? 5

grdo zanemarjate svoj delovni instrument; skrbite za stalen zaslužek serviserjev in ste krivi, da se strojni deli prehitro obrabljaajo;

od 10 do 15 točk:

svojemu pisalnemu stroju posvečate le površno, občasno pozornost;

od 16 do 20 točk:

lepo skrbite za svoj pisalni stroj — sodite torej med naše redne strojepiske

nad 20 točk:

najbrž ste predavatelj strojepisja. Če niste, vam je treba resnično čestitati. Žal med našimi praktičnimi strojepiskami ni ravno mnogo vam podobnih.

Ne glede na razvrstitev v gornje štiri kategorije pa ne bo odveč, če k vsaki točki našega testa povemo še nekaj podrobnosti.

1. Z vsakodnevnim pokrivanjem pisalnega stroja ga varujete pred prahom, ki se nabirali posebno med čiščenjem prostorov. Prah prodre v občutljive dele in členke stroja, ki se zato hitreje ob-

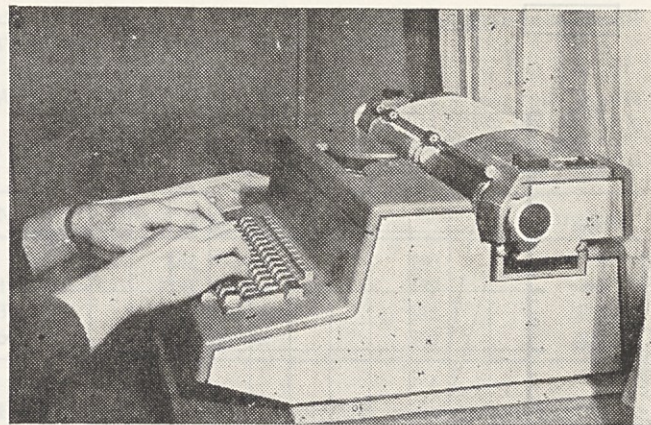
2. Branjanje zunanjih delov s krpo opravite zjutraj, preden začnete pisati. Tudi s tem odstranite prah. Obrišite tudi podnožje stroja, kjer se zaradi zračnega toka nabere precej prihu.

3. Delce radirke in drugo nečistočo (delce papirja, barvnega traku, karbon papirja, delce snovi z matrice itd.) odstranite vselej takoj, brez odlašanja. Vprav te vrste nečistoče so tiste, ki najpogosteje ovirajo gladko premikanje tipk. Če jih ne odstranite, prodirajo med delom vedno globlje v strojni mehanizem. Vsakokrat, kadar morate uporabiti gumico, najprej izvlecite vozovstran, da padajo delci izven stroja, ne pa v njegovo notranjost. So. dobneje pa je uporabljati za popravke bele lističe (Radex tovarne Kores idr.) a nekatere novejši pisalni stroji imajo posebno mapravico za radiranje. Za odstranjevanje ostankov radirke je najprimernejša ravna ščetka z daljšimi ščetinami (čopič) — stara zobna ščetka je uporabna le za silo. Najbrž je odveč pripomniti, da se nad pisalnim strojem ne malica.

4. S sproščanjem valja ob ključku dela se podaljšuje življenjska doba valja in valjčkov, ki drže papir, kot tudi vzmeti, ki pritiskajo valjčke ob valj. Če dva gumijasta dela stalno pritiskata drug ob drugega, nastanejo sčasoma deformacije.

5. Črke na tipkah je treba čistiti redno, če je potrebno tudi po večkrat na dan. Kadar tipkate matrice, morajo biti črke povsem čiste. Očistite jih s ščetko, pomočeno v bencin ali kako drugo ustrezno tekočino (pazite da ne pride do požara!). Lahko pa uporabite posebne paličice (npr. Koresov »Typenreiniger) ali pa specialno plastično gumo, ki je zlasti dobrodošla pri delu z voščenenimj maticami. Kadar čistite črke na tipkah, zaščitite kos (del, kjer so razvrščeni vzvodi tipk) z navadnim papirjem. Črke na tipkah redno očistite vsakokrat ob koncu delovnega dne. Dokler je plast nečistoče še sveža, jo zlahka odstranite — zastarela umazanija terja precej več napora.

6. Pomemben prispevek k vzdrževanju stroja je čiščenje dostopnih delov stroja z daljšo ščetko vsaj enkrat na teden. To so v glavnem tisti deli stroja, ki jih s krpo ni mogoče doseči (okoli valja, nosilcev valja in po vogalih okoli črkovnice ter navojnih tuljavic za trak).

Električni pisalni stroj zahteva več nege

7. Čiščenje valja s špiritom enkrat tedensko ohrani motno drobno znato površino valja in njegovo enakomerno obliko. Če tako čiščenje opustimo, dobi valj sijaj in otrdi, namesto enakomerne oblike pa nastanejo vdrtine, ker udarjajo tipke vedno na ista mesta. Posledice so dokaj težke: papir drsi, manjše število kopij, težje tipkanje, valj je treba razmeroma pogosto menjavati. Prah, barva od traku, delci papirja in druge nečistoče, ki se nabirajo med delom na valju scer nevidno, toda stalno, zelo škodujejo valju. Če ima stroj zanemaren valj, ne morete tipkati matic; tak valj dela posebne težave strojepiskam, ki tipkajo slepo, električen stroj pa mora še posebno imeti vselej dober valj. Za čiščenje valja s špiritom uporabimo mehko krpo, ki jo pomočimo v denaturiran, čisti ali kombinirani špirit (kombinirani špirit je npr., domač ciklotin ali ormigitin) — **nikakor pa ne v bencin, ki razkrajja gumo.**

8. Mazanje tirnice in drsnikov, po katerih se pomika voz z valjem, zmanjšuje trenje in varuje obrabe premikajočih se delov. Po eno kapljico finega strojnega olja kanite najprej na levo, nato še na desno stran tirnice (v ta namen izvlecite voz v skrajno nasprotno stran) in nato preidite z vozom nekajkrat v levo in desno, da se olje enakomerno porazdeli. Pred mazanjem odstranite s tirnice morebitno nečistočo. Tako mažite stroj enkrat na teden, če pa ga uporabljate le občasno, najmanj dvakrat na mesec. Pazite, da pride oljna kapljica prav na mesto trenja in da se olje ne cedi v spodnji del stroja.

9. Pravilno uvajanje traku prepreči vrsto neprijetnosti. Kot pravijo naši mehaniki — serviserji, predstavljajo velik del umazanije, ki prodira v stroj in ga kvari, ravno nitke in drugi delci traku — predvsem bombažnega, ki je pri nas še vedno zelo pogosto v rabi — vzrok odpadanja teh delcev pa je navadno nenaatančno vpeljan trak.

Vsak stroj ima svoj način vpeljave traku, ki ga je pač

treba temeljito obvladati. Proučiti je treba navodilo, ki je priloženo vsakemu novemu stroju, ali pa se posvetovati z mehanikom, ki vzdržuje pisalne stroje. Za vsak primer si, preden vstavimo nov trak, dobro pogledajte, kako je bil vpeljan stari trak. Preden začnete pisati, prekontrolirajte na kosu papirja, ali teče trak pravilno. Svileni trakovi, ki so bolj elastični od bombažnih ter najlonski, ki so odpornejši, a slabše držijo barvo, imajo manj odpadkov, vendar je tudi te treba uvajati pazljivo. Na srečo so pri večini današnjih trakov robovi vtankani (in ne kar prerežani), tako da se kosmatijo nitke le poredkoma.

10. Letno čiščenje pisalnega stroja mora biti v planu sleherne delovne organizacije, strojepiska pa se mora brigati za to, da opravi to delo pravočasno kvalificiran finomehanik. Najsi se strojepiska sama še tako trudj in najsi še tako natančno izpolnjuje vse predhodne točke — temeljito čiščenje in mazanje notranjih delov stroja, ki jih strojepiska sama ne more doseči, je vendarle nujno. To je izredno važna preventiva, brez katere se lahko skrajša življenjska doba stroja tudi za polovico. S takim čiščenjem preprečimo vrsto nepotrebnih in dragih posegov mehanika v teku leta.

H koncu pa še dve važni pripombi:

— preden se lotite čiščenja električnega pisalnega stroja, obvezno izvlecite kabel iz vtične doze, pri čiščenju pa bodite prav posebno pazljivi. Sicer pa skrbna strojepiska, ki ji je do tega, da ohrani svoj električni pisalni stroj v čim boljšem stanju, izvleče kabel iz vtičnice vsakokrat po končanem delovnem času. Za čiščenje črk na tipkah in odstranjevanje delcev radirke itd. pa zadostuje, če izključimo le tok na stroju.

— Življenjska doba stroja se bistveno podaljša, če ne udarjate premočno. To valja zlasti za strojepiske, ki delajo na mehaničnih (neelektričnih) pisalnih strojih in ki ne tipkajo slepo.

Iz revije Sodobna pisarna

Pisanje na previsoko nameščenem stroju zmanjšuje učinek in utruja

Če ste pravilno sešteli točke — pogledjte sedaj orientacijsko oceno!

Če ste zbrali manj kot 10 točk:

rabijo in pokvarijo. Kdor nima polivinilnega, tekstilnega ali pločevinastega pokrivala za stroj, si ga lahko izdelata sam vsaj iz kartona.

Osebni dohodki niso samo neto prejemki

Ko razpravljamo o osebnih dohodkih vedno mislimo le na neto plačo, torej na prejemke, ki jih prejmemo ob mesečnem izplačilu. Res je, da je neto izplačilo tisti del osebnega dohodka, ki nam ostane za osebno potrošnjo in s katerim sami razpolagamo, vendar to ni dejanski zaslužek delavca. Zaslužek delavca je vedno bruto osebni dohodek, od katerega že v podjetju odtegnejo razne davke in prispevke in jih nakažejo na odgovarjajoče naslove, v nasprotnem primeru pa bi morali obveznosti odvajati sami. S tem je doseženo sprotno nakazovanje, nam pa prihranijo delo. To pa na drugi strani povzroča, da le malokdo ve, katere dajatve bremenijo delavcev zaslužek. Poleg tega pa vsaka sprememba prispevka ali davka vpliva na tisti del prejemka, ki dobimo izplačanega. To se je zgodilo ob izplačilu osebnih dohodkov za september. Zaradi povečanega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje od 12,70 % na 14,70 % so se zmanjšali neto prejemki za 4 %.

Sedaj pa si oglejmo, katere prispevke mora plačati npr. predica, ki je za svoje delo zaslužila 3.050.— din bruto.

Bruto zaslužek predice znaša	3.050.— din
od katerega mora prispevati:	
3,44 % republikli za izobraževanje	104,92 din
2,25 % občini za proračun	68,63 din
2,55 % občini za izobraževanje	77,77 din
14,70 % osnov. prisp. za inval. in pokoj. zavarov.	448,35 din
7,36 % za zdravstveno zavarovanje	224,47 din
2,98 % za otroški dodatek	190,89 din
0,45 % za dnevno varstvo otrok	13,72 din
0,20 % prispevka za zaposlovanje	6,10 din
dajatve skupaj	1.034,85 din
ostanek za razpolaganje	2.015,15 din
Od tega ostanka prispeva vsak občan še 1 % za izgradnjo šol t. j. v tem primeru	20,15 din
Predicij ostane tako za njeno osebno porabo le	1.995,00 din
od 3.050.— din. S tem so dajatve delavke zaključene.	

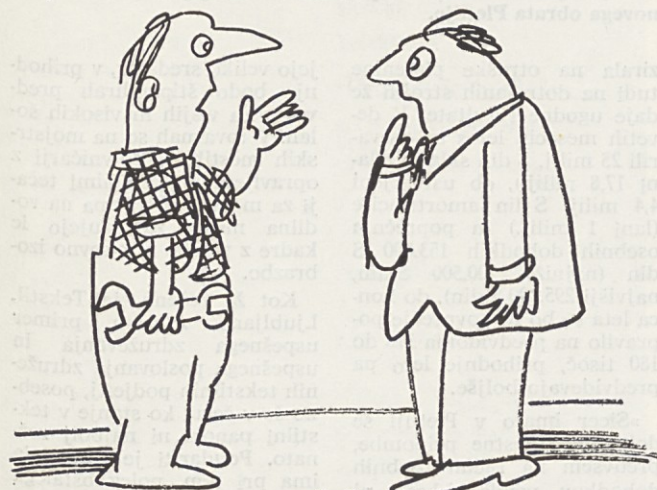
Podjetje pa mora od vsakega zaslužka delavca prispevati: za primer predice:

9 % za stanovanjsko izgradnjo	274,50 din
1 % od neta za izgradnjo Bosanske krajine	20,15 din
1,21 % prisp. za zdrav. zavar. za nesrečo pri delu	36,90 din
0,20 % dodatnega prisp. za inval. in pokoj. zavar.	6,10 din
0,17 % posebnj prisp. za zdrav. zavarovanje	5,20 din
Prispevki na OD skupaj (primer predice)	342,85 din

Vsi ti podatki povedo, da za mesečno izplačilo prejemka predice v neto znesku 1.995,00 din potrebuje podjetje 3.372,85 dinarjev, da lahko izplača mesečni osebni dohodek in odvede vse prikazane prispevke.

Za izplačilo enomesečne plače zaposlenih v Predilnici Litija potrebujemo npr. 3.500.000 din, od tega dvignemo iz banke 2.100.000 din gotovine, ki jo razporedimo po kuvertah. Do konca letošnjega leta bomo predvidoma porabili že blizu 40 milijonov din za osebne dohodke.

A. K.

- KOLIKO PA ZASLUŽIŠ MESEČNO?
- HM,.....TJA DO DVAJSETEGA!

Uspešna krvodajalska akcija

Kot že prejšnja leta, je tudi letošnja krvodajalska akcija v Litiji izredno uspela. Pohvale smo brali v dnevnem časopisju, v našem pa se pohvalimo sami. Iz Predilnice Litija se je akcije udeležilo 127 zaposlenih. Mnogi med njimi so stalni krvodajalci, prenekateri že imajo priznanja, ki jih občinski odbor Rdečega križa podeljuje za pet, deset in petnajstkratno darovanje krvi. Letošnja priznanja bodo prejeli sledeči člani kolektiva:

za petnajstkratno darovanje krvi:

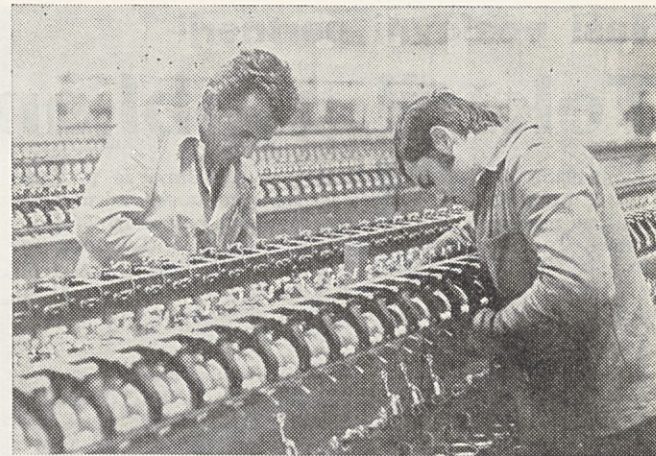
Rappl Lea
Tomazič Ivo

za desetkratno darovanje krvi:

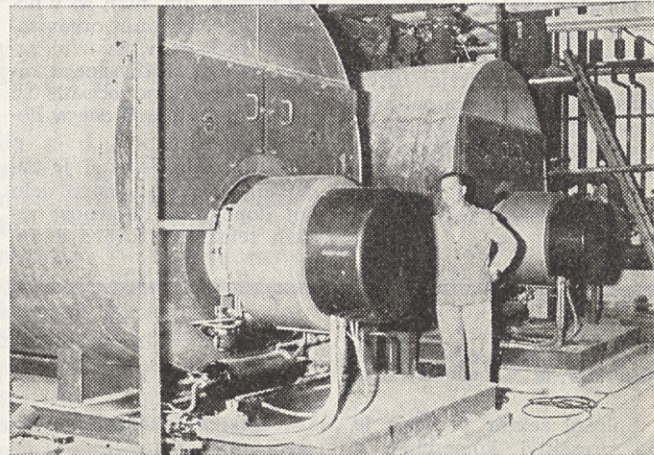
Avbelj Tončka
Flus Marija
Koci Vida
Perme Franc
Vahčič Vinko
Žibert Viktor

za petkratno darovanje krvi:

Erjavec Emilija
Gorišek Anton
Kunstelj Ferdo
Lajevec Ivana
Logar Fani
Mandelj Cirila
Nastran Mitja
Novak Emilija
Pavliha Tone 1938
Pavliha Anton 1949
Potisek Magda

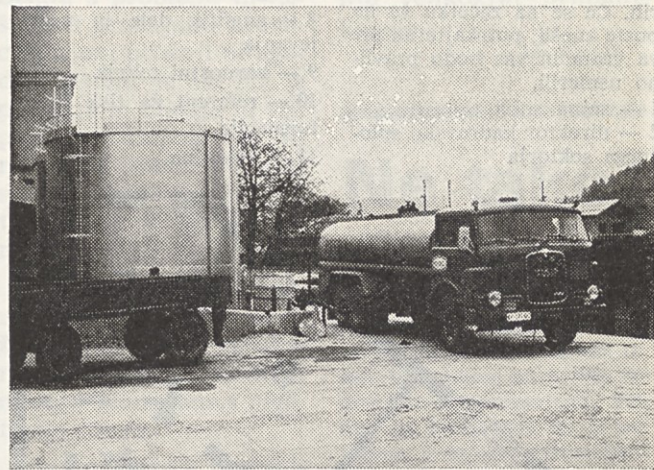

Proizvodna hala dobiva novo podobo

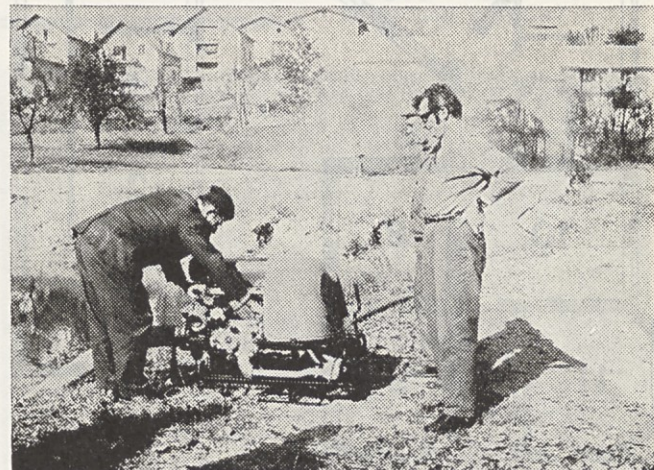

Kotlarna: delo bo lažje, kurjava dražja, toda več kalorij

Fotokronika

Vsaka cisterna drži po 100 kubikov, za napolnitev obeh je potrebno 6 Petrolovih avto cistern s prikolico.

Bogatejši smo za novo sodobno gasilsko črpalko Rosenbauer, ki ima večje zmogljivosti od sedanjih.

Iz sodne prakse

Poškodba pri gašenju požara na sosednjem objektu

Delavec, ki je opravljal dolžnost čuvaja-gasilca, je gasil požar na sosednjem objektu, ki je bil v neposredni bližini podjetja. Zažgal se je namreč mestni avtobus. Gasilec se je pri gašenju poškodoval in je od podjetja zahteval nadomestilo škode, češ da je to poškodba na delu.

Prvostopenjsko sodišče in tudi vrhovno sodišče sta obvezala delovno organizacijo za povrnitev škode iz sledečih razlogov: Čeprav se je gasilec podjetja poškodoval pri gašenju mestnega avtobusa, sa poleg tovarne in ne na objektu za katerega je bil zadolžen, se vendar to smatra za delovno dolžnost. Posebno še, ker je bilo ugotovljeno, da je požar nastal v neposredni bližini podjetja oz. vratarnice in bi se lahko požar razširil tudi na podjetje.

Sodišče je po našem mnenju v navedenem primeru upoštevalo dejstvo, da je bil požar nevaren za okolico, t. j. tudi za objekte podjetja in je zato razsodilo v prid čuvaju-gasilcu.

Naši poslovni partnerji

Tekstil, Ljubljana

Ko govorimo o naših kupcih, le redko slišimo za podjetje Tekstil, Ljubljana. Pa vendar so tri organizacije združenega dela tega proizvajalca in trgovskega podjetja naši dolgoletni odjemalci. To so Bombažna tkalnica, Vižmarje, Tekstilna tovarna iz Medvode in litijska Pletilja. Ostale TOZD tega podjetja so še: Tekstil, Ljubljana, Tonosa, Savlje, Galant Ljubljana — pogovarjajo pa se še o priključitvi osme organizacije Pletiljstva iz Prosenjakovcev v Prekmurju.

DELO IN CILJI VELIKEGA PODJETJA

Združitev tolikšnega števila delovnih organizacij je gotovo edinstven primer v slovenski tekstilni industriji. Razen Bombažne tkalnice Vižmarje in grosističnega trgovskega podjetja Tekstil so ostala priključena podjetja pred združitvijo poslovala na robu donosnosti. Z načrtnim vlaganjem sredstev v obnovo in tudi spremembo asortimana v novi organizaciji, pa so se hitro opomogla in uspešno poslujejo.

Združena podjetja v Tekstilu nameravajo do konca leta doseči 85 milijard s. din celotnega dohodka, od tega 7 milijard s. din amortizacije in skladov. Poprečni osebni dohodki v devetih mesecih so 230 tisoč s. din, nižji so v nekaterih proizvodnih organizacijah, višji pa v trgovini zaradi visokokvalificiranega kadra. Na trgovino odpade še vedno 65 % ustvarjenega dohodka.

Tekstil Ljubljana si je zadal cilj, da bo njihovo delo kot dopolnilna dejavnost velikih tekstilnih tovarn z na-

menom, da se bodo delovni ljudje in otroci pri tem podjetju lahko oblekli od pet do glave (obleke, pletenine, perilo, čevlji in nogavice). Ravno s priključitvijo majhnih delovnih organizacij se bodo uspeli izogniti uniformiranosti, kateri v majhni deželi kaj hitro zapademo.

Kljub temu, da so posamezna podjetja že TOZD, imajo še vedno težave pri oblikovanju v posameznih organizacijah. Nekaj tujih zato, ker ni na razpolago ustreznih ljudi za vodilna mesta. Vsaka temeljna organizacija združenega dela tega podjetja je popolnoma samostojna. Ima svoje vodstvo, samostojen finančni obračun (uvleli bodo elektronski obračun centralo za vsa podjetja) in svojo delitev dohodka. Skupno pa načrtujejo investicijska vlaganja, perspektivni razvoj in letne delovne načrte, analizirajo tržišče in izvažajo ter uvažajo.

BOMBAŽNA TKALNICA VIŽMARJE

To sorazmerno majhno podjetje po številu zaposlenih (240) je kljub štiridesetletni starosti sodobno opremljeno. Strojev, ki bi bili stari nad pet let sploh nimajo. Izdelujejo metražno blago za konfekcijo, v zadnjem času tudi jersey.

V primerjavi z dosežki bombažne grupe slovenske tekstilne industrije najdemo to podjetje dostikrat na prvem mestu, in to pri postavkah, ki nekaj pomenijo: Dosegajo najvišji celotni dohodek in družbeni proizvod (dohodek + amortizacija) na zaposlenega, vlagajo največ sredstev v poslovni sklad, imajo najvišje osebne dohodke na zaposlenega (povprečje preko 2.600 din na delavca) in imajo najboljše razmerje med skladi in osebnimi dohodki v korist skladov. To dosegajo s pravilno in pravočasno izbiro asortimana za tržišče in seveda z investicijskimi vlaganji in ne nazadnje s sposobnimi kadri.

Pri nas kupujejo prejo v mešanici sintetičnega-cel v Nm 32 in 40 enojno, približno trideset do štirideset ton mesečno. Poleg tega, da je to podjetje dober plačnik (v obdobju težav z denarjem so nam plačevali prejo celo vnaprej), je tudi zahteven kupec. Metražno blago za konfekcijo ne sme imeti napak, zato so tudi pri kvaliteti preje zelo dosledni. Ravno na tem področju je največ problemov, ki pa smo jih doslej vedno reševali z medsebojnim dogovarjanjem.

TEKSTILNA TOVARNA MEDVODE

je po priključitvi k združenemu podjetju povsem opustila izdelavo cenene metražnega blaga. Izdelujejo samo tehnične tkanine, v glav-

nem filc. Z modernizacijo strojnega parka in specializacijo proizvodnje se je ta tovarna hitro opomogla in v zadnjem času dosega enake rezultate kot Bombažna tkalnica Vižmarje, oz. bodo celo z manjšim celotnim dohodkom ustvarili enako višino skladov.

Nova investicija Tekstila predvideva postavitev predilnice za izdelavo volne za pletenje v Medvodah. Vnaprej vedo, da predilnica ne bo ustvarjala visokih skladov. Zanj so odločajo zaradi tega, ker potrebujejo volno za oskrbo svoj pletilnic, ker jo na tržišču močno primanjkuje, posebno so težave s pravočasno dobavo in modnimi barvami. Tako bo učinek predilnice šele posredno prišel do izraza.

Tekstilna tovarna Medvode je naš dolgoletni kupec. Sedaj izdelujemo zanje v glavnem bombažno prejo v Nm 16, 20, 60 enojno in 34/3, 40/2 in 16 in 20 poliester, približno 10 do 15 ton mesečno. Kot vse TOZD Tekstila tudi oni plačujejo sproti in celo koristijo skonto.

PLETILJA LITIJA

S priključitvijo Tekstilu v preteklem letu so se tudi za ta kolektiv pričeli boljše časi. Za začetek predvsem v ureditvi odnosov znotraj kolektiva, ki so bili prej močno skrhani. Načrtno planiranje proizvodnje, ki se je specializirala na otroške pletenine

imel nobenih težav. Pri tem je pomembno tudi sproti obveščanje, pravi generalni direktor Tekstila tov. Jože Vonta.

Na Ljubljanski cesti v Litiji je že skoraj dograjena nova proizvodna hala za Pletiljo, v skladišču pa že čakajo na montažo moderni pletilni stroji, ki bodo za letošnji občinski praznik že stekli. S tem pa bodo podani vsi pogoji za hiter vzpon tega kolektiva. Vendar je nova hala že na začetku premajhna. Škoda, da jim je dodeljen za gradnjo tako omejen prostor, saj bi sicer novi prostori lahko že v nekaj letih dobili enakega, če ne boljšega sosedu — več litijskih pletilj pa dober kos kruha v svojem kraju in poklicu.

Zaenkrat litijska Pletilja uporablja za svojo proizvodnjo samo našo bauširano prejo. Ko bo stekla Tekstilova predilnica v Medvodah, jih bo verjetno ta oskrbovala z osnovno surovino.

VISOK STANDARD

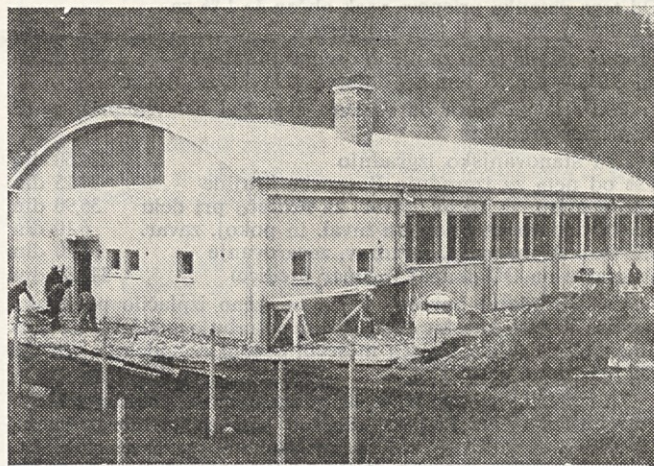
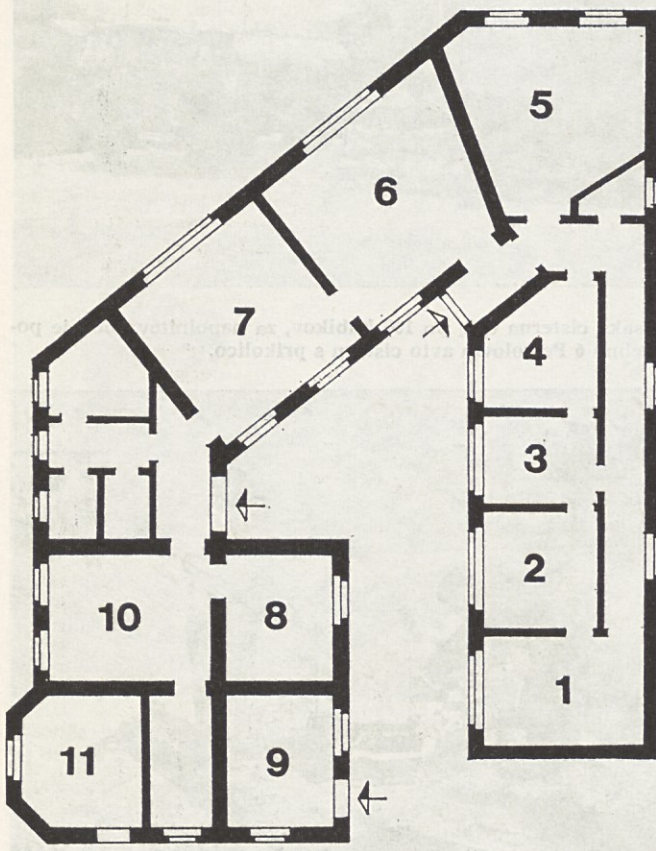
V skoraj vseh TOZD Tekstila je dobro poskrbljeno za delovnega človeka. Počitniške domove oz. najemne sobe za letovanje imajo v šestih mestih vzdolž Jadrana. Družbeno prehrano imajo urejeno, prav tako tudi stanovanjska vprašanja. Večino sredstev za stanovanja dodeljuje članom kolektiva v obliki kredita vza nakup stanovanj, nerešenih prošelj za posojila nimajo. Za štipendije ne da-

Obvestilo

Splošni sektor podjetja je po preselitvi komercialne v novo zgradbo zasedel tudi te prostore. Ker imajo zaposleni ravno v tem sektorju precej opravkov, navajamo tloris poslopja z legendo, kjer je razviden raspored zaposlenih po posameznih prostorih. Če se na začetku še ne boste znašli, potrkajte na prva vrata in vas bodo pravilno usmerili.

1 — sejna soba
2 — direktor kadrovskega splošnega sektorja

3 — referent za socialno varovanje
4 — referent za kadre
5 — administracija (prijava, objave, potrj. zdravstvenih izkaznic)
6 — tajnica gl. direktorja
7 — glavni direktor
8 — analitik dela in nagrajevanja
9 — varnostni tehnik
10 — referent za tisk in informacije
11 — blagajna

Ob Ljubljanski cesti v Litiji bo za občinski praznik otvoritev novega obrata Pletilje.

zirala na otroške pletenine tudi na dotrajanih strojih že daje ugodne rezultate. V devetih mesecih letos so ustvarili 25 milij. S din skladov (lanj 17,8 milij), ob ustvarjeni 4,4 milij. S din amortizacije (lanj 1 milij.) in poprečnih osebnih dohodkih 153.000 S din (najnižji 100.500 S din, najvišji 295.000 S din), do konca leta se bo to povprečje popravilo na predvidoma 170 do 180 tisoč, prihodnje leto pa predvidevajo boljše.

»Sicer imajo v Pletilji še določene umestne pripombe, predvsem na račun osebnih dohodkov, vendar hkrati ni mogoče vsega urediti, čeprav se stanje popravlja. Pomembno je predvsem to, da smo pri reševanju problemov vedno našli skupno pot in da z odnosom v tem kolektivu nismo

jejo veliko sredstev, v prihodnje bodo štipendirali predvsem na višjih in visokih šolah. V tovarnah so na mojstrskih mestih ključavničarji z opravljenimi posebnimi tečajji za mojstre. Sicer pa na vodilna mesta zaposlujejo le kadre z visoko strokovno izobrazbo.

Kot že rečeno, je Tekstil, Ljubljana zgleden primer uspešnega združevanja in uspešnega poslovanja združenih tekstilnih podjetij, posebno še v času, ko stanje v tekstilni panogi ni najbolj rožnato. Poudariti je treba, da ima pri tem, poleg ostalega vodstva, velike zasluge generalni direktor podjetja tov. Jože Vonta, ki s svojimi velikimi zmoglostmi vodi tako obsežno poslovanje po začrtani poti.

M. Kralj

Predstavljamo vam

Privšek Marijo

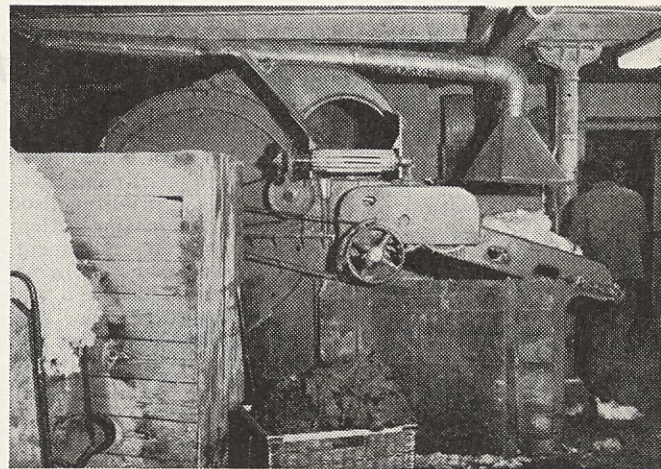
Svojčas smo imeli poleg čistilnice odpadkov arhiv podjetja. Vsakokrat, ko smo morali tja dol smo se srečavali z Marijo Privškovo. Vedno je prijazno prikimala v pozdrav, kot da ji je bilo v veselje, če je še kdo prišel v ta temačen prostor. V dokaj zaprašenem oddelku je nakladala od-

padke v stroj in jih prečiščene sortirala po skrinjah. Tako je bilo pred več kot desetimi leti in natančno to počne še danes. Le da so se belim bombažnim odpadkom pridružili še barvasti sintetični.

Zdaj, ko sem se namenila predstaviti jo kolektivu, pa v to ni rada pri-

volila. Prijazni plamenček v njenih očeh je kar ugasnil. Obljubila sem ji, da je ne bom preveč spraševala in še tisto o stanovanju da bom napisala. Kljub temu sem o njej zvedela le malo. Navajena je biti sama zase, neopazna.

V podjetju je pričela delati leta 1951, ko ji je na domačiji v Vintarjevcu umrl oče. Dotlej je garala na kmetiji in stregla bolnemu očetu. Z delom je pričela v čistilnici, obirala je odpadke z jute in postorila to in ono, pač kjer je manjkalo kakšnega človeka. Sedaj posluhuje Wilow, stroj za čiščenje odpadkov. Delo v čistilnici odpadkov ni prijetno, najbrž vsi skupaj ne zaužijemo toliko prahu kot ga ona sama. Pri delu se enkrat sklanja globoko v voziček, drugič spleza na visoko naložene odpadke. Stroj teče in teče, požira prašne in smetne odpadke, zadaj se nabirajo očiščeni. Ko izloči smeti se ob tem vsakokrat močno zakadi. Delo strokovno res ni zahtevno, je pa ravno zaradi obilice prahu zelo težavno. Prepričan, posebno v čistilnici, ji je že večkrat povzročal težave z zdravjem; vendar je šele na

Willow — v tem okolju bo Marija Privškova preživel skoraj pol življenja.

prigovarjanje sodelavk šla k zdravniku.

Marija Privškova spada med ljudi, za katere skoraj ne vemo, da so med nami. Pride v službo, opravi svoje delo in odhaja. Nič nadlegovanj, nič disciplinskih prestopkov, nič prošenj. Oh, da! Samo enkrat je za nekaj prosila, pravzaprav sta prosila s hčerko, s katero skupaj živita. Za stanovanje sta zaprosili. Za malo večje, bolj primerno, toplo. Mariji se je zdelo, da ji po dvaindvajsetih letih dela v podjetju pripada. Stanovanjska komisija, zasuta s problemi in nešteti prošnjami prosilcev, njeni prošnji ni ugodila. Potem je šla hči iz podjetja in Marija ni več prosila. Užaljena je. In ravno na Graški Dobravi si je želela stanovanja, tod pa ga ne bo več na razpolago.

»Če bi bila mlada, poročena in z otroci bi ga že dobila, dvema ženskama pa ne bodo dodelili novega stanovanja,« ugotavlja danes.

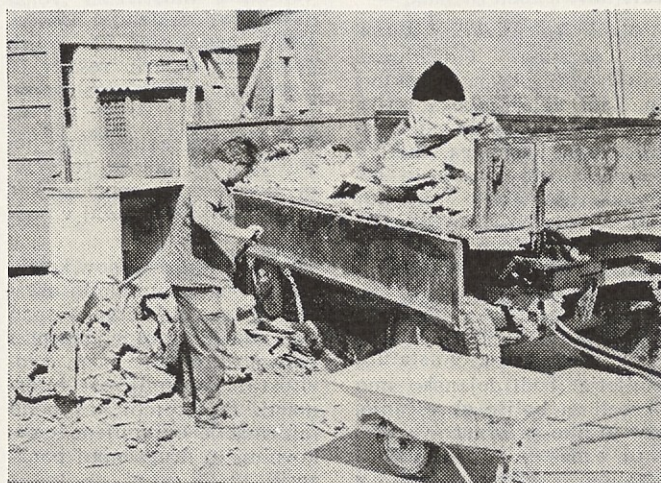
Do upokojitve ji manjka še tri leta. Če bo zdrava, jih bo zaključila kar

tam doli v svojem svetu pri sortiranju in čiščenju odpadkov. Ne, ni se veliko pritoževala nad svojim delom, le tega, da stanovanja ni dobila po tolikih letih dela v prahu, še ni prebolela. Svetovala sem ji, naj še odda prošnjo, naj se še prijavi za novo stanovanje, vendar v uspeh več ne verjame. Jaz pa še vedno mislim, da se bo na prihodnji razpis stanovanj le še enkrat prijavila. Že sedaj glasujem zanjo, za novo stanovanje s kopalnico in z okni obrnjenimi proti soncu, ki ga ji je v življenju velikokrat primanjkovalo.

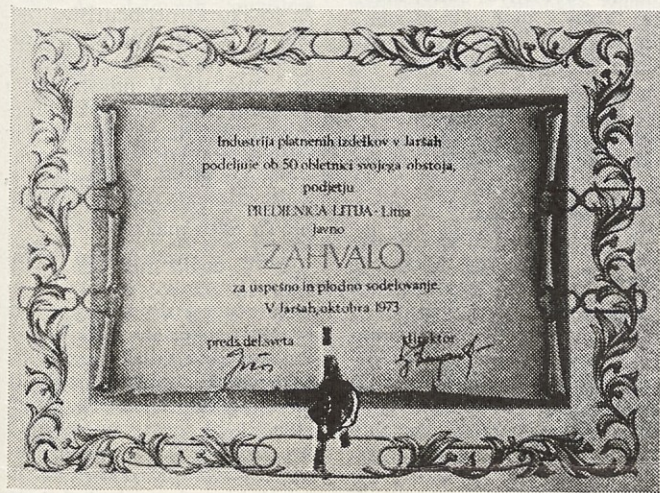
M. Kralj

Ne tako!

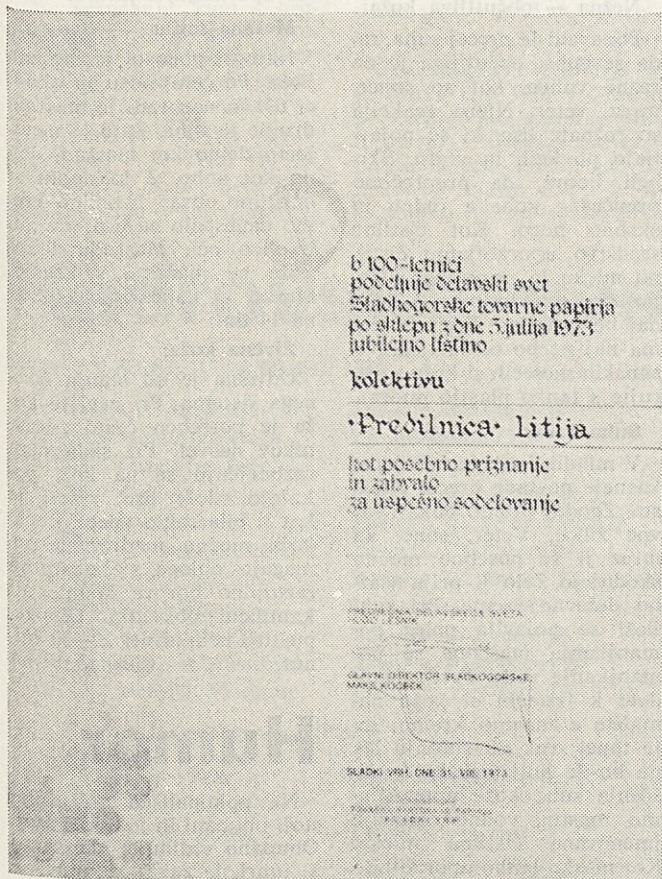
Smetišče pred dimnikom že veliko let meče slabo luč na zunanost tovarne. Z namestitvijo traktorske priklovice se je zdel problem že kar rešen, kot vidimo pa je bilo zadovoljstvo preuranjeno. Pri mer na fotografiji, ko je potrebno z lopato pospravljati odložene smeti poleg namesto na prikolico, se ponavlja. Je to nedisciplinarnost ali pa je treba odlaganje organizirati tako, da bo bolj priročno?

Priznanji

Kolektiv podjetja Induplat Jarše — naš dolgoletni kupec nam je ob 50. letnici obstoja podelil javno zahvalo za dolgoletno uspešno sodelovanje.

Kolektiv Sladkogorske tovarne papirja, Sladki vrh, ki nam že vsa leta dobavlja papir za izdelavo mehkih cevč, je praznoval sto letnico obstoja in nam ob tej priliki podelil jubilejno listino kot priznanje za dolgoletno sodelovanje.

Menza — brez alkohola

Izvršilni odbor je na seji 12. 11. 1973 sklenil, da bo Obrat družbene prehrane od 15. novembra dalje zaprtega tipa, v glavnem zaradi tega, ker je po prestavitvi vratarice za ograjo. S tem je ukinjeno tudi točenje vseh vrst alkoholnih pijač.

Glede abonentov pa je bilo sklenjeno sledeče:

Članj kolektiva, njihovj ožji svojci in naši upokojenci se lahko hranijo v menzi enako kot doslej, ostali pa se v tem obratu ne bodo mogli več hraniti.

Obrat družbene prehrane bo od navedenega datuma dalje odprt takole:

od 7. do 9. ure za malice
od 10.45 do 14.30 za kosila
in
od 17. do 19. ure za večerje.

Izvršilni odbor je tudi predlagal, naj se čimprej proučijo možnosti za namestitve čimvečjega števila avtomatov za napitke in tudi hladna jedila v obratu.

Sodobna žena je negovana

UVOD

Naš kolektiv je po številu zaposlenih precej velik. Poleg tega predstavlja ženska delovna sila cca 75% zaposlenih. V našem časopisu lahko beremo strokovne članke, povzetke iz zapisnikov s sej samoupravnih organov, o delu različnih organizacij itd. Mislim, da ne bi bilo napačno, če bi poskrbeli tudi za članek, ki bi ženske razvedril in bil namenjen samo nam. Ne morem trditi, da bo ta članek razvedril prav vse ženske oz. jim pomagal iz otopelosti, kakšni pa morda bo. Dokazano je, da na žensko psiho in sploh za dobro počutje žene v veliki meri vpliva zunanji izgled. Če ima ženska toliko volje, da si vzame čas za ureditev zunanosti nasploh, pomeni, da je v njej še veliko življenja in vitalnosti. S tem ne pripomore za dobro vzdušje sama sebi in svoji družini, pač pa tudi okoli v katerem dela. Mislim, da to ni nova teorija, pač pa o tem piše zgodovina.

Razna ličila so uporabljali že stari Egipčani. Arheolog G. M. Ebers je našel papirus, ki je bil napisan približno tisoč petsto let pred našim štetjem in je najstarejši dokument, ki govori o kozmetiki in navseh, vsebuje recepte o negi las, izboljševanju tena, negi zob, odstranjevanju dlak ipd. Tudi pri Grkih, Rimljanih, Perzijcih in Arabcih je bila nega kože zdravstveno načelo.

V trinajstem in štirinajstem stoletju so stroga pravila o oblačenju odtegnila pozornost od telesne nege. Kasneje s pojavom mest so nastala mestna kopališča in nega telesa je postala zopet aktualna. Pod vplivom cerkve so leta 1644 z zakonom odpravili mestna kopališča. Kmalu so bila pozabljena tudi najosnovnejša pravila higiene. Zato ni čudno, da so bile razne epidemije stalne spremljvalke tedanje dobe. Menili so celo, da je umivanje in kopanje neprimerno. Barok nam prinaša razkošne obleke iz ža-

meta in svile, visoke lasulje pa mnogo pudra in dišav. Slednje naj bi služilo za prekrivanje umazanije in neprijetnega vonja.

Skoraj dvesto let je moralo preteči, da so se spremenila merila o osebni higieni in kozmetiki. Telesna nega danes ni samo higienska nuja, temveč tudi družbena potreba. Zene danes ne zanimajo samo najosnovnejša higienska opravila, kot sta umivanje telesa in zob. Zaveda se, da koža kot posebna mojstrovina narave zahteva posebno nego in pozornost. Moderno ženo zanima kopico novih pripravkov in postopkov, ki ji omogočajo ohraniti svež in urejen videz, s čimer ji dvigajo zavest in veselje do dela.

Kaj pomeni beseda kozmetika? Izhaja iz grške besede ho kosmos, kar pomeni, red, urejen sistem — pove nam, da je urejenost pot do lepote, ki je sicer relativen pojem. Z redno, pravilno in le nekaj minut trajajočo dnevno nego dosežemo neko popolnost. Poudarjamo besedo »redno«, kajti vse prevečkrat slišimo izgovor: Mar res vsak dan, saj nimam časa, zvečer sem tako utrujen! In vendar je prav večernih nekaj minut zelo odločilnih, saj se prav tiste, ki večerno nego opuste, zbude zjutraj še bolj utrujene, ker neočiščena koža vso noč ni mogla dihati. Slabe volje so, najdejo kup izgovorov, da so še pri jutranji negi površne, neredne in neurejene pa se kažeta na koži.

Redno čiščenje kože je torej zelo važna naloga. Za čiščenje obraza ne pridejo v poštev mila in navadna voda, pač pa sredstva, ki so sestavljena iz maščobnih emulzij — pravimo jim mleka za čiščenje kože in čistilne vode ali tako imenovani lotioni.

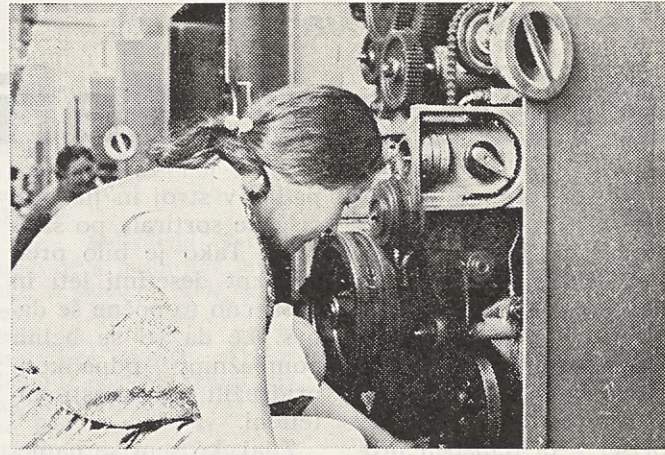
Najbrž ste že videle nagubane obraze, ki delujejo sveže, ter obraze mladih deklet, ki že kažejo utrujenost starke. Zakaj je tako? Zaradi tistih nekaj minut dnevne nege, ki v primerjavi s drugimi izdatki ne stane niti veliko denarja, niti veliko truda, pa tudi ne časa. Važna je torej redna in pravilna nega, kar bom na kratko opisala v nadaljevanju, tako, da si boste z malo truda ohranile ali pridobile svež in mladosten videz, ter dobro počutje, kar ima velik pomen v življenju.

Spoznavanje svoje kože

V nekaj stavkih bi opisala funkcijo in vrste kože.

a) Funkcija kože:

Koža varuje telo pred mehničnimi, kemičnimi in strupenimi zunanji vplivi, obenem pa je tudi slika stanja celotnega organizma, saj se skoraj vsa obolenja na ta način kažejo na njej. Koža diha, izloča znoj in maščobe, sodeluje pri uravnavanju telesne toplote s posebnim mehanizmom in koža je tudi

Urejena tudi na delovnem mestu

čutilo, saj z njo zaznavamo bolečine, toploto in mraz.

b) Vrste kože:

V kozmetiki ločimo sedem vrst kože in sicer: normalno, nežno občutljivo, suho, mastno, kožo z močno razširjenimi porami mešano in živčno kožo. Vsako vrsto bom nekoliko opisala, da boste svojo kožo lahko opredelile, jo primerno negovale in zbrale odgovarjajoče kozmetične pripravke.

Normalna koža:

Te vrste koža ni niti presuha niti premastna. Videti je sveža, čista in ni občutljiva. Čistimo jo z vato namočeno z ne preveč alkoholiziranim lotionom. Za čez dan se namazemo z dnevno kremo in jo pustimo učinkovati pol ure, potem ostanek narahlo obrišemo. Če si boste napravile masko, ki bo vsebovala različne snovi (kot npr. sok oranže, breskov sok ali kakšen drug sadni sok), bo imele koža svež in rožnat videz.

Nežna — občutljiva koža:

Ponavadi je precej suha, rada se guba, občutljiva je na razne vplive, kot so sonce, mraz, veter. Njena reakcija so rožnate lise, ki se pojavljajo po licih in vratu. Skrbeli bomo, da preprečimo predčasne gube z redno in skrbno nego. Kot čistilno sredstvo uporabljamo čistilno mleko in ne preveč alkoholiziranega lotiona. Krema naj bo hranilna. Dnevna krema naj ne bo odišavljena. V zimskih mesecih si kožo zavaruje s tanko plastjo pudra.

Suha koža:

V mladih letih je zelo lepa, kasneje postane precej gubasta. Zgodaj prično pokati krvne žilice. Veter, sonce in mraz ji še posebno močno škodujejo. Zelo ji prija vlažno deževno vreme. Pri suhi koži se pojavlja poleg pomanjkanja maščobe še pomanjkanje vode. Preden odidete k frizerju si kožo namazite z mastno kremo, da je topel zrak ob sušenju las ne bo še bolj izsušil. Za čiščenje suhe kože uporabljamo mastne vodne emulzije imenovane čistilna mleka. Kot masko lahko uporabljate parafinsko ali masko v prahu kateri ste dodale nekoliko medu. Po 15—20 minutah masko z mlačno vodo izmijete.

Mastna koža:

Spoznamo jo najlaže, če položimo na čelo koseček tankega (cigaretnega) papirja in na njem, ko ga odstranite, ostane masten madež. Ta koža je skoraj neobčutljiva, debela z velikimi porami. Koža ne žleze pri taki koži čezmerno izločajo. V porah tako ostajajo mastni čepki, imenovani zajedalci. To kožo je potrebno čistiti vsaj trikrat na dan. Enkrat tedensko si napravite obrazno parno kopel in nato masko.

Koža z razširjenimi porami:

Te vrste kožo najdemo pri mastni in mešani koži. Vzrok je preveliko izločanje lojnic, premočno sončenje, prevročne obrazne kopeli itd. Sredstva ki jih boste uporabljali pri negi te vrste kože, naj imajo stiskajoč učinek. Z limoninim sokom (nekaj kapljic) primešani maski in z lotionom kot čistilnim sredstvom lahko veliko naredite. Ne uporabljajte pudra.

Mešana koža:

Najbolj pogosta je mešana koža. Po čelu, nosu in okoličici ust in na bradi je mastna, drugje je suha. Zato jo negujemo delno (kot mastno, delno kot suho). Z lotionom si očistimo obraz, hranilno kremo nanesemo na lica, vrat in okolico oči. Mastnih delov kože ne mazemo s kremo. Masko si napravimo enkrat na 14 dni.

Živčna koža:

Odvrsna je od stanja živčnega sistema. Pri negi te kože je potreben čisto zdravnikov nasvet. Pri slehernem razburjenju se na koži pokazuje rdeče lise, videti je kot li bila rahlo vneta. Če je koža močno razdražena pomagajo obloge s 3-odstotno raztopino borove kisline ali kamilični obkladki. Obloge pustite učinkovati 20—30 minut. (Se nadaljuje)

Humor

Na pokopališču ob grobu stoji obupani in jokajoči mož. Obupano vzdihuje: »Le zakaj si umrl, le zakaj si umrl!«

Starejša gospa, ki to vidi, ga sočutno vpraša:

»Je bil to vaš oče ali sin, da tako žalujete?«

»Ne. Prvi mož moje žene!«

Obveščanje članov delovne skupnosti

Tesno s samoupravljanjem je povezano obveščanje delavcev z dogajanjem v delovni organizaciji.

Osnutek zvezne ustave govori v poglavju o samoupravljanju v organizacijah združenega dela, da delavci uresničujejo samoupravljanje v tem in drugih organih združenega dela z odločanjem na svojih zborih in z referendumom, po delegatih v delavskih svetih oz. drugih organih, ki jih neposredno volijo in odpoklicujejo in so njim odgovorni in s kontrolo nad izvrševanjem odločitev in nad delom organov in služb teh organizacij. Za te namene mora biti zagotovljeno redno obveščanje delavcev o dosežanih in delitvi dohodka, o uporabi sredstev, o materialnem in finančnem stanju in poslovanju ter o drugih vprašanjih, ki so pomembna za delo in odločanje v teh organizacijah. Delavski svet mora med drugimi nalogami skrbeti za obveščanje delavcev.

Člani kolegijalnih izvršilnih organov, individualni poslovodni organ (direktor) in člani kolegijalnega poslovodnega organa so odgovorni, poleg ostalega, tudi za resnično, pravočasno in popolno obveščanje organov upravljanja in delavcev. Obveznost obveščanja je torej uzakonjena v ustavi.

V našem podjetju smo doslej imeli določbe o obveznem obveščanju v statutu podjetja. Tudi dejansko smo skrbeli za boljše obveščanje, kot je bilo predpisano v statutu, z mesečnim tovarniškim glasilom, informiranjem z

razgласi in objavami na deskah itd. Vendar smo obveščanju z novim statutom dali še večji poudarek in ga uredili smiselno ustavnim določilom.

Tako mora po našem statutu:

Direktor podjetja je zlasti dolžan informirati člane kolektiva ter samoupravne organe:

— najmanj dvakrat letno o periodičnem obračunu,

— redno enkrat letno o zaključnem računu,

— od časa do časa o gospodarskih ukrepih podjetja z vidika gospodarskega poslovanja v občini in v svojih gospodarski panogi ali v primerjavi s sorodnimi podjetji,

— vsaj enkrat na leto o poslovnih politikah podjetja,

— sodelovanju podjetja v zbornicah in združenjih.

Strokovne službe in njihovi sodelavci morajo zlasti informirati člane in samoupravne organe:

— o svojem delu in ugotovljenih problemih na svojih področjih, katerih rešitev bi pomenila boljše poslovanje podjetja,

— o vsem tistem, kar postavljajo na dnevni red člani posameznih enot in kar zahteva njihov položaj v podjetju.

Informiranje članov kolektiva in samoupravnih organov mora biti organizirano tako, da je zagotovljena pravočasnost, objektivnost, celovitost in razumljivost informacij. Po potrebi naj bodo informacije opremljene s slikovnimi in drugačnimi ponašili.

Upokojeni so bili

PTICAR Ana je doma iz okolice Črnomlja. V predilnici Litija se je zaposlila že pred vojno leta 1939 kot snemalka v predilnici. Zaradi redukcije je bila po dveh letih dela odpuščena, zato se je vrnila domov. Ponovno se je zaposlila v Predilnici Litija leta 1945 kot predica na predilnih strojih in ostala do upokojitve. Z delom v podjetju je bila zadovoljna. Če bi bila bolj pri zdravju in če bi ne bilo nočnega dela, bi prav rada še nekaj let delala, da bi dosegla polno pokojnino. Sicer pa se je morala zadovoljiti s predčasno upokojitvijo, kar se bo prav gotovo poznalo tudi pri odmeri pokojnine.

Med razgovorom sva prišli tudi do delovnih pogojev, produktivnosti ipd. Dejala je, da se stroji v primerjavi s predvojnimi leti, veliko hitreje vrte, zato je treba tudi hitreje delati. Takemu hitremu tempu dela pa se starejša generacija težje prilagaja. Včasih garderobnih prostorov, kamor bi odložil svojo obleko, ni bilo, prav tako tudi ne delovnih oblek, v katero bi se preoblekel za delo pri stroju. Delal si pač v svoji obleki, v kateri si prišel na delo in v njej tudi odšel z dela. Takorekorč se nisi niti preoblekel. Danes pa prihajajo ljudje na delo čedno oblečeni, ker se imajo možnost preobleči, po končanem delu pa dostojno umiti in urediti. Tako ni sledu, da zapuščajo za seboj delo v proizvodnji.

Na vprašanje, kam s prostim časom, ki ji ga bo preostajalo, ko nima več obveznosti do podjetja, se je nasmešnila, češ, dela nikoli ne zmanjka. Ženska ga najde prav gotovo. Večkrat pa gre tudi na svoj dom v Belo Krajino pomagat k žetvi, pobira

nju poljskih pridelkov in podobno.

Poglavitno pa je zdravje, in če bo tega kolikor toliko, tudi dela ne bo manjkalo.

VIDMAR Franciška se je rodila 28. 1. 1923 v Lukovcu pri Sevnici. Do 18. leta starosti t. j. do 1941. leta je žive-la doma pri starših in tam tudi obiskovala osnovno šolo. 15. novembra 1941 je bila od nemškega okupatorja internirana v Neresheim pri Stuttgartu in bila v internaciji vse do osvoboditve oz. se je vrnila v domovino šele 15. 8. 1945. V času internacije so jo Nemci poslali na delo kot gospodinjstvo pomočnico k nekemu šolskemu nadzorniku, kjer je bila skoraj 3 leta, zadnje leto pa v avionsko tovarno, kjer je morala delati po 12 ur dnevno in sicer izmenoma ponoči in podnevi.

Po vrnitvi iz internacije je bila nekaj časa doma pri starših, 1. novembra 1945 pa se je zaposlila v našem podjetju. Takrat je delala tovarna še v dve izmeni. Približno en mesec je delala kot pomagalka, po 1 mesecu pa je tovarna začela delati v 3 izmene, takrat je dobila svoj stroj in postala predica. Kot predica je delala 20 let, nato pa je bila previjalka v sukalnici nad 7 let oz. do upokojitve t. j. do 30. 9. 1973.

Ob slovesu nam je povedala, da je v našem podjetju rada delala. Spominja se tudi pogojev dela in odnosov v času, ko je prišla v podjetje in danes, ko so se ti bistveno spremenili v prid delavcem.

BUCHMEISTER Marija se je rodila leta 1920 v Gradcu pri Litiji. Njeni starši so imeli takrat v Gradcu največje posestvo, kar nekaj nad 25 hektarov zemlje. Ko ji je bilo komaj 16 let je izgubila

očeta, le nekaj mesecev pozneje pa jo prizadela še smrt matere. Tako sta ostala z bratom čisto sama. Kmalu zatem se je zaposlila v Ljubljani, kjer je bila eno leto in pol. Ves ta čas pa je hrepenela po vrnitvi v svoj domači kraj. Zelela se je zaposliti v našem podjetju, vendar njeni prošnji niso ugodili, ker je bila doma iz velike kmetije. Zato si je morala poiskati zaposlitev zopet drugje.

Poročila se je z dvajsetimi leti. Mož je bil strojevodja, sicer doma iz Vučenice. Vojna vihra pa ni prizanesla tudi njeni družini. Mož je odšel v partizane 9. septembra 1944, a že pred njegovim odhodom sta oba aktivno sodelovala z NOV. Marija ima priznana dvojna leta od avgusta 1943. Možu ni bila usojena vrnitev domov, padel je 28. januarja 1945 — že skoraj na pragu svobode.

V zakonu so se rodili štiri otroci, dva sta še živa, dvojčka pa sta umrla ob rojstvu. Nekaj let po osvoboditvi je prejela pokojnino po padlem možu. Ker pa še ni bila stara 45 let, so ji pokojnino ustavili. Zato je leta 1961. nastopila službo v naši menzi kot pomočnica kuharice.

Ko je odšla 30. septembra 1973 v pokoj je prve dni mislila, da sploh ne bo vzdržala doma, saj je bila vedno navajena živeti med ljudmi. Vendar pa je z gospodinjstvi opravili in delom okoli hiše še kar preveč zaposlena. V največjo zabavo pa sta ji dva prav prisrčna vnučka. Ob odhodu me je zaprosila naj se v njenem imenu še enkrat prav lepo zahvalim osebju menze za vso pozornost in tovarništvo v času službovanja in še posebej za lepo darilo ob upokojitvi.

Kakšen naj bo vodja obrata?

V prvi vrsti naj bi bil tenkočuten, glavne in najboljše sposobnosti naj bi veljale področju ravnanja z ljudmi, organizacije in načrtovanja. Poleg teh vrtiln pa bi moral biti tudi strokovnjak.

Naloge vodje obrata so torej zelo različne, nanašajo se na delo znotraj obrata, kakor tudi na delo izven obrata. V nadaljevanju bi navedli nekaj podrobnosti.

Vzdušje v obratu

Dobro vzdušje v obratu povečuje storilnost in izboljšuje kvaliteto. Nikakor pa ne moremo izboljšati storilnosti in kvalitete s priganjaštvom.

Za ustvarjanje dobrega vzdušja v obratu je potrebno:

- čistoča na delovnem mestu,
- smotrna razmestitev delovnih prostorov,
- človeško priznanje,
- dosledna obravnava eventualno podanih predlogov,
- temeljita obdelava vseh problemov in končno sprejeto stališče do njih (nikoli naj se ne odloži kaka stvar nepregledana in neobdelana),
- odstranitev pregraj v obratu samem npr. odnos delavec in uslužbenec, nespornam zaradi preslabega poznavanja problemov drugih sodelavcev,
- popolna preprečitev spletkarjenja.

Če bo vodja obrata upošteval teh nekaj točk, se bo kmalu pokazal uspeh, saj bodo vsi kmalu razumeli, da sedijo v istem čolnu in tako se bo povečalo veselje do dela, kar je najvažnejše.

Naloge izven obrata

Naloge vodje izven obrata so v tem, da se primerno zavzema za sodelavce pri stanovaljskih problemih, pokojninskih vprašanjih, socialnih, bolezenskih in smrtnih primerih. Sodelavci bi morali priti do šefa z vsemimi težavami, kajti to povečuje delovno moralo in je istočasno reklama za bodoče kadre. Prav gotovo bodo starši svoje otroke navdušili za to podjetje. Vodja oddelka bi lahko vplival na sindikalno organizacijo, ki bi poiskala ugodne možnosti nakupa za člana kolektiva glede ozimnice, tekstila, pohištva, avtomobilskih delov, električnih pripomočkov itd. Se bi lahko naštevali možnosti do neskončnosti. Morda komu ta misel ne bo najbolj všeč, vendar pridemo na koncu do zaključka, da ima korist pri vsem tem tudi podjetje samo. Take akcije niso nikaka teorija, ampak v praksi uspešno preizkušena dejstva.

Naloge znotraj podjetja

Čistoča

Nj dovolj, da stalno opominjamo k čistoči, pač pa moramo za to tudi nekaj narediti. Npr. koše za smeti je potrebno namestiti precej na gosto in čim bliže delovnemu mestu. V umivalnici namestiti čim več umivalnikov.

Poleg tega, da odpadki učinkujejo nesnažno na oko in v smislu higiene, so večkrat tudi povzročitelji raznih nezgod.

Človeško priznanje

Vsak človek, ki opravlja delo upravičeno pričakuje priznanje.

Če kdo opozori na kakšen nedostatek ali če predlaga kak ukrep za izboljšavo, se mora vodja obrata zavzeti in probleme speljati do konca.

Če delavec zaprosi za zvišanje plače, naj se njegova prošnja natanko prouči. Če se ugotovi, da njegove zahteve ne ustrezajo plačilnim normam v obratu, mu mora razložiti v taki obliki, da se delavec kljub odklonitvi spriznani z odločitvijo.

Skratka je treba vse probleme, ki jih delavci zaupajo vodji obrata, temeljito proučiti. Če kdo misli, da bo na ta način postal suženj svojih sodelavcev, in če sodi, da to ni v skladu z njegovo častjo, ni primeren za vodjo obrata.

Ureditev delovnih mest

Važni faktorji na delovnih mestih so osvetlitve, zračenje, čistoča itd. Če samo čisto prepleskane stene učinkujejo zelo dobro. Slaba osvetlitev in slabo zračenje, zmanjšujeta voljo do dela.

Osebnj stiki

Vodja obrata mora biti seznanjen z vsemimi dogajanjmi v obratu. Potrebno je, da vodja organizira sestanke. Na teh sestankih je priporočljivo v primernih razmkih govoriti o privatnih zadevah (da ne postane dolgočasno).

Vse kar je bilo sklenjeno, je treba v praksi realizirati.

K prejšnjim omenjenim točkam spadajo tudi rutinske naloge, ki zahtevajo manjšo mero tenkočnosti. Na kratko, naj omenimo katere so te naloge:

- pri oblikovanju novih proizvodov naj se istočasno upošteva ekonomičnost,
- nadzorovanje proizvodnje in storilnosti,
- nadzorovanje ko stroji ne delajo (analizirati vzroke za zastoje),
- nadzor nad vrednostjo odpadkov,
- nadzor delovanja strojev za ugotavljanje najboljšega izkoriščanja,
- pazljivo nadzorovanje izplačanih osebnih dohodkov,
- nadzor kvalitete.

Omenim naj, da vseh problemov ni mogoče reševati z razumevanjem, pač pa nastajajo tudi takj problemi, ki jih je treba obravnavati ostro in strogo v korist skupnosti. Prav pri takih problemih mora vodja obrata v pravem trenutku storiti pravo dejanje.

Vodja obrata ne sme nikoli misliti, da je proizvodni proces zaključen, temveč mora vedno iskati nove možnosti za še boljše rešitve. Če bo preiskal vse podrobnosti in bo nato našel še prave rešitve, bo podjetju lahko zelo koristil. In to je tudi smisel njegovega dela.

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU OKTOBRU 1973

1. 10. 1973 Grubor Dušan	Zagorje, Savska c. 16	splošni sektor
1. 10. 1973 Mele Stanislava	Zg. Jablanica 19	predilnica bombaža 3. izmena
2. 10. 1973 Hrenovec Jože	Sava, Sp. Log 6	zunanji transport
8. 10. 1973 Cestnik Tatjana	Litija, Trg na Stavbah 11	rezerva predilnice
8. 10. 1973 Benc Anica	Zagorje, Ul. Prvoborcev 23	predilnica
8. 10. 1973 Kastelic Franciška	Zagorje, Ul. Talcev 24	predilnica sintetičke 2. izm.
8. 10. 1973 Vresk Marija	Zagorje, Ul. Talcev 1 a	predilnica bombaža 2. izm.
9. 10. 1973 Grilj Miran	Litija, Graška c. 43	čistilnica 3. izmena
11. 10. 1973 Sotlar Marija	Zagorje, C. Zmage 25	predilnica sintetičke 2. izm.
15. 10. 1973 Drobne Mirolava	Zagorje, Prešernova 34	predilnica bombaža 1. izm.
29. 10. 1973 Deželak Vladimir	Litija, C. Zas. bat. 32	predpredilnica 2. izmena

ODŠLI V MESECU OKTOBRU 1973

13. 10. 1973 Dimec Marjan	Litija, Rozmanov trg 7	odpoved delavca
13. 10. 1973 Vukovič Lucija	Sava 30	odpoved delavca
23. 10. 1973 Dimec Bojan	Litija, Rozmanov trg 7	odpoved delavca
27. 10. 1973 Rajh Zlata	Litija, Ponoviška 2	odpoved delavca
26. 10. 1973 Zavrl Franciška	Jevnica 3	neopravičeni izostanki
31. 10. 1973 Dimec Ljudmila	Litija, Grbinska 20	odpoved delavca

V MESECU OKTOBRU JE UMRLA NAŠA UPOKOJENKA Bokal Marija — Litija, Graška c. 21 J. T.

Nagradna križanka

PRVI MESEC	PAHET	GRŠKA ČRKA	ORA	BREŽAL. PIJAČA	LITER	ENA OD CELIN	MAJHNO NASELJE	SLIKAR-KA KOBILICA	DONAČE ŽENSKO IME	IGRALNA KARTA	ŽEVEPLO	GL. MESTO MADAGASKARJA	KOPNO SREDI VODE	DIRKAL-NA STEZA	
NAŠA DOMOVINA										SLOVENSKA REVILJA					
GREVNICA					ZASTOR						SOSS				
											SLAST				
DUŠIK	POLJSKA CVETLICA				REKA SKOT MUNCHEN RIŽEVO ŽGANJE					GORA NA PRIMORS. VRSTA OBRAMBE					
RADIO-AKTIVNA KOVINA					VZKLIK IVAN TAVCAR		DOMAČA NIKALNICA FRANCIJA				ZVEZA MAKARSKA				
1. IN 6. ČRKA TOPOVSKA KROGLA		AFRISKA ŽIVAL PIJAČA BOGOV							KONEC MOLITVE VOZNIK VLAKA				AMPER GOVOR-NISTVO		
						MOZOLJ	AVTOMOB. OZNAKA MAROKA	PORTIR DRŽAVNA BLAGAJNA							DOLŽINSKA MERA
	ZEMELJE-NA VODA KRATICA ZA OPUS				PUSCAVSKA ŽIVAL NALIV						PREBIVALJSKE				
NICLA		NEVADNA SMRT KEMIČNA PRUINA			MERA ZA ZLATO KISIK						JOSIP BROZ STIK PLOŠKEV				
PEVEC BOONE			NOL RIVAL				PLOŠČIN. MERA PREBIV. EMOJE					DOMAČA ŽIVAL AMERIS. DRŽAVA			
	POTEM Ž. IME					TOVARNA V CELJU				GLASBE-NO DELO TOMOSOV AVTO					
DEL STAVBE						MEJER NEŽNA-NEC		PAST LITER				ITALIJA PEVKA TADIO		OMENI-TEV	
RIMSKA 2		OBRAT APNENICE									MOŠKO IME				
LJUDSKA MILICA M. IME		MASA NIKELJ			REKA V AVSTRUI			VRSTA KREME ASTA NIELSEN				POKRAJ-NA V VIETNAMU			
					NEWTON PRVA ČRKA		VPRASA-LNICA				NAZIV			VZHOD (EAST)	
PEVKA ZUBOVIC						DRSALKA MASKOVA					POZEN				

DOBER DAN

Koliko lahko Dober dan, tolikokrat izrečeni slovenski pozdrav pomeni! Že po tonu glasu lahko sklepamo ali je znanec dobre ali slabe volje, vlijuden ali žalosten, ali pa mu ta pozdrav skoraj izsilimo. Dostikrat komu, ki še ne ve kako bo težaven razgovor začel, po prvem pozdravu be-seda kar sama steče. Nekaterim, ki so že leta raje pogledali vstran kot v oči sodelavcu, pa nenadoma Dober dan lahko prinese začetek sprave.

Mnogim se služba prične z Dobro jutro, drugim z Dober dan, in na žalost še mnogim

z Dober večer. Vsakokrat pa se začne lepše, če se začne z iskrenim pozdravom s sodelavci, bodisi enakimi, nadrejenimi ali podrejenimi. Moti nas, če dober znanec ali sodelavec izmika pogled ali ga celo poveša v tla, o njem si mislimo isto kot soseda o našem otroku, če zbeži brez pozdrava mimo nje po stopnicah. Le da odrasel človek ve, da mlajši pozdravlja starejšega in moški žensko, to bi lahko veljalo tudi med nadrejenimi in podrejenimi — pa nam včasih tudi takšna malenkost pokvari dobro voljo. V glavnem pa je od srč-

ne kulture posameznika odvisno koliko in kako kdo pozdravlja.

Imamo tudi sodelavce in znance veliko mlajše in neizkušene, ki vsak dan nemo hodijo mimo nas. Ne da bi človek pričakoval klanjanja, toda čudno je tako srečevati vsakdanjega znanca, bližnjega soseda, ali celo sodelavca.

Vsakdo kdaj rabi pomoč, bodisi neznatno ali veliko, lahko je to že samo dobra beseda ali pa res nesreča. Nehote pomislimo, ali bi se takrat, v težkem položaju, tak naš znanec na začetku spomnil na tako vsakdanjo besedo kot je »Dober dan«.

Izbrane misli

Četudj laž včasih lahko služi kot rešitev, je na koncu koncev le škodljiva. Resnica se tokom časa vedno izkaže koristna, čeprav se lahko zgodi, da trenutno prinaša škodo.

Didro

Nihče ti ne more povrniti jutri, kar izgubiš danes, ker jutri boš že za en dan starejši. Užij radost takoj, ko jo zagledaš, ker drugič je ne sre-čaš več v isti lepoti in svežini.

Traven

Rešitve nagradne križanke oddajte v skrinjico do ponedeljka, 10. 12. 1973.

1. nagrada 50,00 din
2. nagrada 30,00 din
3. nagrada 20,00 din

Spanje ni majhna stvar: zahteva, da potem ves dan bedimo.

Nietzsche

Ne jezite in ne žalostite se zato, ker se starate, kajti mnogi za to nimajo priložnosti.

George B. Shaw